

Fylkesmannen
i Nord-Trøndelag

Forvaltningsplan for rovvilt i region 6- Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag

Rovviltnemnda i region 6

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag miljøvernavdelingen

RAPPORT

2013 - 4

TITTEL:

Forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag

DATO: 21. november 2013

FORFATTERE:

Rovviltnemnda i region 6

ANT. SIDER:

37

Refereres som:

Rovviltnemnda i region 6. 2013. Forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvernavdelingen. Rapport 2013-4. 37 s.

AVDELING/ENHET

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag,
Miljøvernavdelingen

ANSV. SIGN:

Arne Braut (sign)
(leder av rovviltnemnda i region 6)

EKSTRAKT

Rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge har med dette dokumentet revidert forvaltningsplanen for tredje gang. Den første forvaltningsplanen for regionen ble endelig godkjent den 1. november 2006 og revidert den 6. mai 2009 og 30. mai 2011. Nemndas ansvar og arbeidsoppgaver er hjemlet i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005. Forvaltningsplanen legger til rette for å oppnå fastsatte bestandsmål samtidig som planen sikrer forutsigbarhet for berørte parter, herunder landbruk, reindrift og utmarksbaserte næringer.

Stikkord: Rovdyr. Bjørn. Gaupe. Jerv.
Ulv. Kongeørn. Rovviltnemnd. Region 6.
Rovdyrforvaltning.

Innhold

I	Innledning	4
1.1	Nasjonale føringer i rovviltforvaltningen.....	5
1.1.1	Rettslige rammer	5
1.1.2	Miljøpolitisk bakgrunn.....	7
1.1.3	Landbrukspolitisk bakgrunn	8
1.1.4	Dyrevelferd	9
1.2	Bestandsovervåking	9
II	Fakta og utfordringer	10
2.1	Bufenæring i Region 6	10
2.2	Reindrift i region 6	12
2.2.1	Forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene	15
2.3	Villrein i region 6	16
III	Mål for forvaltning av rovvilt i region 6.....	17
3.1	Bjørn.....	18
3.2	Gaupe	20
3.3	Jerv	21
3.4	Ulv.....	22
3.5	Kongeørn.....	23
3.6	Yngleområder for rovvilt i region 6	25
IV	Virkemidler og tiltak i rovviltforvaltningen	26
4.1	Kunnskap.....	26
4.2	Ordinær jakt og fangst av rovdyr	26
4.3	Skadefelling.....	27
4.4	Tapsreduserende tiltak rettet mot rein- og bufenæringen.....	28
4.4.1	Rettet mot sau	29
4.4.2	Tapsforebyggende tiltak i reindriften.....	31
4.4.3	Andre økonomiske virkemidler	32
4.4.4	Tiltak for konfliktreduksjon retta mot allmennheten	32
4.5	Kontaktmøter.....	33
V	Vedlegg	34
1	Rovviltnemnda vil arbeide for	34
2	Rovviltregioner i Norge	36
3	Oversikt over aktørene i rovviltforvaltningen.....	37
4	Oversikt over forvaltningsorganenes ansvarsområder.....	37

I Innledning

Rovviltnemnda i region 6 (Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal) har med dette dokumentet revidert forvaltningsplanen av 30. mai 2011. Den første forvaltningsplanen ble godkjent den 1. november 2006. I forbindelse med rulleringen av forvaltningsplanen har rovviltnemnda invitert organisasjoner, institusjoner o.l. til kontaktmøter slik at de har hatt muligheten til å komme med konstruktive innspill til forvaltningsplanen.

Ved Stortingets behandling av St. meld. nr. 15 og Inst. S. nr. 174 (2003 – 2004) ble landet delt inn i 8 forvaltningsområder. Hver region skal ha en Rovviltnemnd med betydelig ansvar innenfor rovviltforvaltningen. Rovviltnemndene oppnevnes av Miljøverndepartementet etter forslag fra Fylkestinga. Sametinget oppnevner de to representantene fra Sametinget.

Tab. 1: Oversikt over medlemmene i rovviltnemnda for region 6 Midt-Norge pr. januar 2014.

Arne Braut, leder	Fylkestinget i Sør-Trøndelag
Toril Melheim Strand, nestleder	Fylkestinget i Møre og Romsdal
Bengt Mattias Jåma	Sametinget
Ida Marie Bransfjell	Sametinget
Siw Bleikvassli	Fylkestinget i Nord-Trøndelag
Bjørn Engen	Fylkestinget i Nord-Trøndelag

Nemndenes ansvar og arbeidsoppgaver er hjemlet i Forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005. I henhold til forskriften skal rovviltnemnda utarbeide en forvaltningsplan som skal legge til rette for og nå fastsatte bestandsmål, samtidig som en sikrer forutsigbarhet for berørte parter, herunder landbruk, reindrift og utmarksbaserte næringer. Nemnda for region 6 er innforstått med at de bestandsmål som Stortinget har vedtatt for regionen vil føre til betydelige dyrelidelser, tap for beitebrukerne, og store konflikter som følge av dette. Nemnda mener derfor at en tung satsning på forebyggende tiltak, herunder et effektivt uttak av skadegjørere, er nødvendig.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, miljøvernavdelinga, er sekretariat for nemnda. Sekretariatet har utarbeidet forslag til forvaltningsplan i nært samarbeid mellom Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal Fylke, Mattilsynet og de to reindriftsagronomene i regionen (Snåsa og Røros). I forbindelse med saksforberedelser blir tyngre saker som f.eks. fastsettelse av kvoter sendt på intern «høring» mellom fylkesmennene slik at det er konsensus blant fylkesmennene på innstillingen som sekretariatet legger frem for rovviltnemnda.

Forvaltningsplanens målsetting er at den skal bidra til:

- **Sikring av rovviltartenes overlevelse gjennom oppfylling av Stortingets bestandsmål**
- **Lavere konflikter og å sikre næringsdrift, herunder aktivt bruk av utmarksbeite, gjennom målrettede virkemidler**
- **Forutsigbarhet**

Forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 skal revideres annethvert år.

Byrdefordeling og geografisk differensiering

Forvaltningsplanen skal legge til grunn at det skjer en **byrdefordeling mellom områder**. Områder med et særlig ansvar for rovviltstammen for en rovviltart skal avlastes for *utfordringene* med de andre rovviltartene så langt det lar seg gjøre.

Gjennom geografisk differensiering ønsker man å begrense skadene på husdyr og tamrein så langt som mulig. Differensieringen tar utgangspunkt i skadesituasjonen og rovviltartenes hovedutbredelse. Mål om ynglinger av de ulike artene er lagt dit de lettest kan nås og der de totalt sett vil gi minst konflikter med beitenæringen.

Rovviltnemnda mener at det fører til større tap totalt sett når yngleområdene er store, selv om tapene da fordeles på flere ulike brukere. Kravet om at dyr skal beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger gjelder for alle dyr, men muligheten for å sette inn tiltak og ta i bruk virkemidler kan være ulik i yngleområder for rovdyr og prioriterte beiteområder. Enkelte områder i regionen vil ikke ha mål om ynglinger av noen av de aktuelle rovviltartene. Andre områder vil ha mål om ynglinger av en av rovviltartene, mens noen områder vil ha mål om ynglinger av flere rovviltarter. Dette gjør at virkemiddelbruken i de ulike områdene også blir differensiert. Dette gjelder ikke minst tapsforebyggende tiltak og fellingsregimene.

1.1 Nasjonale føringer i rovviltforvaltningen

1.1.1 Rettslige rammer

Internasjonale avtaler

Norge har ratifisert en rekke internasjonale konvensjoner som forplikter oss til å sikre vern og fornuftig bruk av det biologiske mangfoldet og dets habitater. De viktigste av disse er:

- Bernkonvensjonen (trådte i kraft i Norge i 1986).
- Konvensjonen om biologisk mangfold (ratifisert av Norge i 1993).

Norge er også tilsluttet konvensjoner som ikke har bevaring av fauna som formål, men som likevel har betydning for rovviltpolitikken. Dette gjelder blant annet FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, artikkel 27, ILO-konvensjon nr. 169 om urfolks rettigheter i selvstendige stater. ILO-konvensjonen nr. 169 skal bidra til å sikre samenes sosiale, økonomiske og kulturelle rettigheter, herunder utøvelse av samisk reindrift. For region 6 betyr dette at sørsamisk reindriftsutøvelse skal sikres.

I forhold til rovviltforvaltningen er det særlig spørsmål rundt tradisjonell samisk næringsutøvelse i form av tamreindrift som er av interesse. ILO-konvensjonen legger stor vekt på prosessuelle rettigheter. Blant annet skal myndighetene etter artikkel 7 nr. 4 samarbeide med urfolk når det gjelder tiltak for å verne og bevare miljøet der urfolk bor. Dette er en prosessuell rettighet, ikke et materielt krav om at tiltak alltid skal være i samsvar med urfolks ønsker. Men bestemmelsen gir klare føringer for at medvirkningen skal ha et reelt innhold, og at begge parter skal anstrenge seg for å komme frem til omforente løsninger.

Dette er en viktig rettesnor som danner grunnlaget for samarbeidet med samiske organer og organisasjoner når det gjelder rovviltforvaltningen. I forbindelse med utarbeidelsen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) «Rovvilt i norsk natur» har samisk næringsutøvelse vært representert både i *reindriftens rovviltutvalg* og i en egen rådgivningsgruppe under forskningsprosjektet *Rovvilt og Samfunn* i tilknytning til arbeidet med meldingen. Inst.S.nr. 174 om rovvilt i norsk natur med oppdelingen i dagens rovviltsregioner og nasjonale bestandsmål for de forskjellige rovviltartene bygger på stortingsmeldingen. Med denne forvaltningsplanen er det nemndas målsetting å forvalte rovviltbestandene i region 6 slik at bestanden er så nært bestandsmålet som mulig. Nasjonale og regionale bestandsmål er fastsatt gjennom arbeidet med stortingsmeldingen, innstillingen fra energi- og miljøkomitéen (Inst.S.nr. 174) og arbeidet med rovviltforskriften. I forbindelse med dette arbeidet er det foretatt en vurdering av om hvordan bestandsmålene påvirker samisk tamreindrift. Forholdet til ILO-konvensjonen er etter nemndas vurdering dermed ivarettatt. Eventuelle endringer av de nasjonale og regionale bestandsmålene er opp til de nasjonale myndighetene.

Norsk lovgivning

Det er lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (**naturmangfoldloven**) og i en viss grad lov av 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (**viltloven**) som er det juridiske hjemmelsgrunnlaget for rovviltforvaltningen. Etter naturmangfoldlovens formålsparagraf skal naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Naturmangfoldloven åpner for at fredet vilt kan felles i spesielle tilfeller. Alle vedtak fattet av nemnda skal vurderes opp mot naturmangfoldlovens prinsipper i §§ 8-12, samt §§ 4 og 5 om forvaltningsmål. § 14 (vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser) i naturmangfoldloven vil i mange tilfeller også vektlegges når nemnda fatter sine vedtak.

Forskrift om forvaltning av rovvilt fastsatt ved Kgl res 18.03.05 med hjemmel i naturmangfoldloven og viltloven

I forskriftens § 1. Formål heter det:

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Videre heter det i forskriftens § 6. Regional forvaltningsplan for rovvilt:

Rovviltnemnden skal utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt. I forvaltningsplanen skal det etableres en geografisk differensiert forvaltning i regionen, jf. forskriften § 1. Forvaltningsplanen skal vise hvordan rovviltnemnden vil prioritere midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak innenfor regionen i tråd med prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Planen skal også gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler innenfor regionen for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk og reduserte tap og konflikter.

Kapittel 2 og Kapittel 3 i forskriften angir de nasjonale bestandsmålene, ansvars- og myndighetsfordeling i rovviltforvaltningen, og beskriver bl.a. når nemnda har myndighet i rovviltforvaltningen og når nemnda ikke har myndighet. Se mer om regelverket på www.rovviltportalen.no.

Lov av 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd (dyrevelferdsloven) sier blant annet at «Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.» Det er dyreeier som har det direkte ansvaret for velferden til sine dyr også på utmarksbeite, men alle aktører har plikt til å ta hensyn til dyrs velferd. Tap på beite er alltid forbundet med lidelse. I forarbeidene til dyrevelferdsloven vises det til at rovdyr utgjør den største enkeltårsaken til tap av sau på beite. Tilsvarende oppgis rovviltskader å utgjøre en viktig årsak til tap i reindriften.

Det pekes spesielt på de store lidelsene som følger av skader, sykdom eller rovdyrangrep. Skadebiting av dyr uten at de blir drept kan forekomme når ulv og bjørn møter flokker av sau. Det samme forekommer i forbindelse med rovdyrs jaktopplæring av avkom. I tillegg kommer at beitedyr blir skremt, og at mor og avkom kommer fra hverandre under rovdyrangrep. Imidlertid er beite i utmark et vesentlig velferdsgode for dyrene, og et visst skade- og tapsomfang er påregnelig ved beite i utmark. Det gjelder å finne den riktige balansen mellom beitebruk og hva som kan aksepteres av lidelse på beite.

1.1.2 Miljøpolitisk bakgrunn

I St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur* og Inst.S.nr. 174 legger Regjeringen opp til en rovviltpolitikk som skal sikre bærekraftige rovviltbestander, en fortsatt aktiv og allsidig bruk av utmarksressursene og en opprettholdelse av levende lokalsamfunn. Dette er en videreføring, presisering og korrigering av forrige St.meld. nr. 35 (1996-1997) og Stortingets behandling av denne, Innst. S. nr. 301 (1996-1997).

Rovviltforliket 2011

I juni 2011 inngikk alle partiene på Stortinget et rovviltforlik (Representantforslag 163 S (2010-2011)). Rovviltforliket sier blant annet at norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. Forliket sier videre at all forvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Det skal også legges vekt på regional forvaltning, respekt for eiendomsretten, og enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Rovviltforliket tar sikte på å styrke samarbeidet med Sverige om forvaltningen av rovdyr. Dette er spesielt viktig for region 6 som gjennom innvandrende rovdyr fra nabolandet er sterkt påvirket av Sveriges rovdyrforvaltning. Den to-delte målsettingen skal videreføres og utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konfliktene mellom dem blir større enn nødvendig. Dyr på utmarksbeite har mange positive kvaliteter, og det er viktig å sikre levedyktig næringsvirksomhet i landbruket også i områder med rovvilt. Samtidig skal hensynet til dyrevelferd for beitedyr ivaretas.

Det er et mål for rovviltnemnda at den todelte målsettingen skal videreføres. Dette betyr å sikre rovviltbestandenes overlevelse, og matproduksjon basert på utmarksbeite.

1.1.3 Landbrukspolitisk bakgrunn

Landbruk

St. meld. nr. 14 (1976-77) "Om landbrukspolitikken" ga et betydelig løft for distriktslandbruket. Et resultat av denne politikken var at produktive arealer i distriktene (grovfor- og utmarksarealer) ble gitt lønnsomme rammebetingelser og dermed dannet grunnlag for utvikling av et sterkt husdyrhold i mange distrikter.

Også etter Stortingets behandling av St. meld. nr. 19 (1999-2000) "Om norsk landbruk og matproduksjon" skal det legges til grunn en ansvarlig aktiv utnytting av landbrukets produksjonsgrunnlag i alle deler av landet.

De siste års føringer i landbrukspolitikken, gitt gjennom St.prp.nr.1, peker på at det skal være landbruksproduksjon over hele landet. Det legges videre vekt på hvor viktig aktiv landbruksdrift er for bevaring og videreutvikling av kulturlandskapet, og kulturlandskapets betydning for reiselivet som viktig distriktsnæring. Jordbruksoppgjørene har hatt et særlig fokus på å styrke saueneæringen, og beitetilskuddene har fått et betydelig løft.

Den fremtidige landbruks- og matpolitikken ble presentert for Stortinget i 2012 gjennom Landbruksmeldingen (Stortingsmelding nr. 9 (2011-2012)) og den sier at det overordnede målet er «landbruk over hele landet». For å øke produksjonen av norsk mat med 20 % må ressursene tas i bruk der de finnes gjennom et landbruk over hele landet. Regjeringen vil legge vekt på bruk av nasjonale ressurser som bl.a. utmarksbeite. I dag høstes fôr fra utmarksbeite tilsvarende netto grasproduksjon på ca. 1 mill. dekar innmark av i hovedsak sau og storfe. Reindriftens høsting kommer i tillegg til dette. Beiting i utmark er en forutsetning for effektiv høsting av denne ressursen og et viktig bidrag til vår nasjonale selvforsyning.

Stortingsmeldingen legger opp til at matproduksjonen skal øke med 20 % over 20 år. Rovviltneemnda vil legge til rette for en rovviltforvaltning som bidrar til at Stortingsmeldingens mål oppnås.

Reindrift

De mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindriftspolitikken er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991-92), - **En bærekraftig reindrift**, og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 167 (1991-92). I innstillingen konkretiseres "En bærekraftig reindrift" gjennom følgende tre mål:

1. Økologisk bærekraft
2. Økonomisk bærekraft
3. Kulturell bærekraft

Stortinget presiserte ved behandlingen av forrige St.meld. nr. 35 (1996-97) at særlige hensyn må bli vist reindriften. "Komiteen mener reindriftsnæringa må behandles særskilt i rovviltsammenheng. Reindriften er den mest spesifikke samiske næring i Norge og den har avgjørende betydning for å bevare den samiske kulturen. Komiteen viser til at ILO-konvensjonen om urfolk pålegger staten både forvaltningsrettslige og materielle plikter overfor samene.

Landbruksmeldingen (Stortingsmelding nr. 9 (2011-2012)) sier at Regjeringen vil sikre en bærekraftig reindrift gjennom tilpasset reintall, reduserte tap og økt produksjon. Reindriften i

region 6 (og resten av landet) har hatt økende tap det siste tiåret og en vesentlig årsak til dette er økte rovviltbestander. Tap av reinsdyr på beite er i mange tilfeller tap som er forvoldt av fredet rovvilt. Reinen er særlig sårbar for tap til rovdyr på senvinteren og i kalvingsperioden om våren.

Det er et mål for rovviltnemnda å beskytte reinens kalvingsområder mot yngling av rovdyr.

1.1.4 Dyrevelferd

De politiske føringene for forvaltningen av rovvilt og beitedyr tilsier at forvaltningen skal gjennomføres på en slik måte at konfliktnivået dempes mest mulig gjennom forebyggende tiltak og bestandsregulering. Beiterestriksjoner skal være siste utvei. Økt satsing på forebyggende og konfliktdempende tiltak omfatter også tyngre tiltak som inngjerding av beiteområder og omstilling til annen drift i de områder der det er størst konflikter mellom rovdyr og beitedyr. Det legges stor vekt på å ha god samhandling mellom rovviltforvaltninga og Mattilsynet.

Det er et mål for rovviltnemnda at rovdyrforvaltningen utøves på en slik måte at det ikke er behov for beitenekt etter dyrevelferdsloven.

1.2 Bestandsovervåking

Det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Direktoratet for naturforvaltning har hovedansvaret for programmet, mens innsamlingsmetodikk og tolkning/systematisering av data er lagt til Rovdata. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt, samt å gjøre resultatene offentlig tilgjengelig. Rovdata er en selvstendig organisasjon underlagt NINA der du blant annet kan registrere dine egne observasjoner (sportegn) av store rovdyr. Statens naturoppsyn (SNO) kontrollerer alle yngelrelaterte observasjoner slik at ynglingene dokumenteres. Se www.rovdata.no for mer informasjon. Feltregistreringene utføres i hovedsak av SNO.

Nøyaktige data er en forutsetning for en forsvarlig forvaltning av rovdyr. Dette er særlig viktig i Norge, som har en aktiv forvaltning av store rovdyr basert på konkrete politiske målsetninger med eksakte bestandsmål.

Rovdata videreutvikler og sikrer best mulig metoder i overvåkingen. De arbeider også for å samordne overvåkingsmetoder med de øvrige landene i Fennoskandia, som består av Norge, Sverige, Finland, Kolahalvøya og Karelen i Russland. På denne måten kan man sammenstille bestandsdata på tvers av landegrensene og presentere bestandsoversikter for artene i felles rapporter for Fennoskandia.

Feltregistreringene utføres i hovedsak av Statens naturoppsyn med bistand fra en rekke lokale aktører. Lokal medvirkning skal sikres gjennom en aktiv bruk av lokale rovviltkontakter andre lokale aktører. Som eksempel kan NJFF sine gaupetakseringer hver vinter nevnes. For

Nord-Trøndelag gjennomføres dette som et ledd i det nasjonale overvåkingsprogrammet, mens det i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal blir finansiert med bruk av forebyggende midler fra fylkesmennene. Det er ønskelig at gaupetakseringen for hele regionen innlemmes i det nasjonale overvåkingsprogrammet. DNA-analyser gjennomføres hvert år for bjørn og jerv. Biologiske prøver (ekskremer, blod, hår) samles inn av personell fra SNO, elgjegere m.fl.

Rovviltneemnda vil bidra til å sikre lokal medvirkning i det nasjonale overvåkingsprogrammet.

II Fakta og utfordringer

2.1 Bufenæring i Region 6

Konflikten mellom rovvilt og bufenæring er i all hovedsak knyttet til utmarksbeite. Utmarksbeite inngår i forgrunnlaget for både sau, geit og storfe. Andelen utmarksbeite er imidlertid forskjellig for ulike dyreslag samtidig som omfanget av ulike dyreslag varierer. Saueholdet er den produksjon med størst andel utmarksbeite og det er her de største utfordringene ligger. Dette gjelder både i antall forenheter og i forenheter pr. produsert kjøttmengde. Ei søye, inkludert hennes lam, henter mellom 1/3 og 1/2 av årsfôret fra utmarka. Storfehold og geitehold har i liten grad hatt problemer med rovvilt.

Tab. 2: Antall søyer over ett år pr. 31. juli fra 2004 - 2013

Fylke	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
NT	38190	36639	34434	33443	31151	32208	32336	31867	31413	32591
ST	57137	56402	54736	53094	52171	52794	53363	53578	53745	52605
MR	54794	53726	51680	49716	49142	50333	50590	50220	48115	49031

Tab. 3: Oversikt over antall saueprodusenter i 2007, 2010 – 2013.

Fylke	2007	2010	2011	2012	2013
N-Trøndelag	548	523	513	491	500
S-Trøndelag	756	706	698	712	687
M og Romsdal	1129	1031	1028	1007	995

Hele utmarksarealet i region 6 blir benyttet til beite i varierende grad. Som figur 1 viser er de største sauekommunene i regionen Oppdal, Rennebu, Midtre Gauldal, Rauma og Verdal.

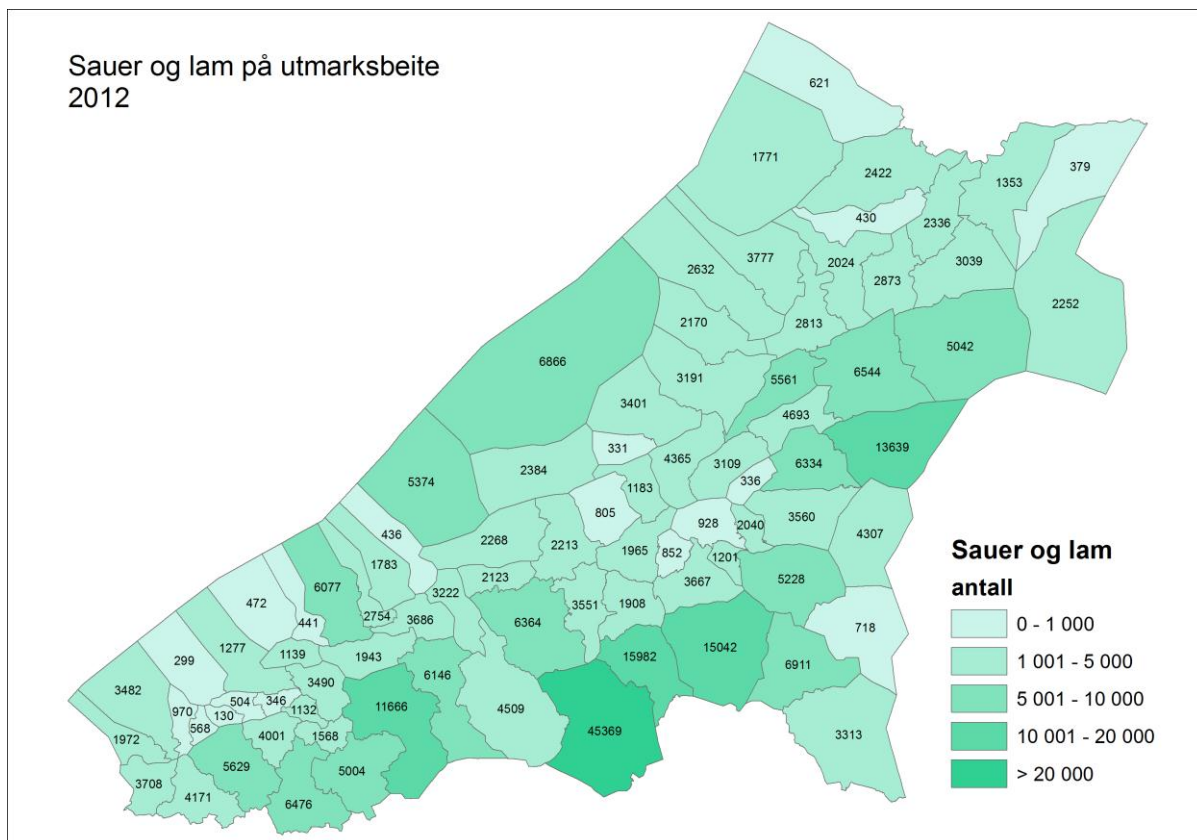

Fig. 1: Oversikt over antall sau og lam på utmarksbeite i region 6 i 2012 (søknader om produksjonstilskudd, PT 010 per 31.7.12, kodene 431 og 432).

Utmarksbeite med sau er organisert i beitelag over hele landet. Dette gir statistikk som viser omfang av sauehold og tap av sau på utmarksbeite. Oppslutningen i Organisert Beitebruk er på ca. 85 % av alle sauer som er sluppet på utmarksbeite.

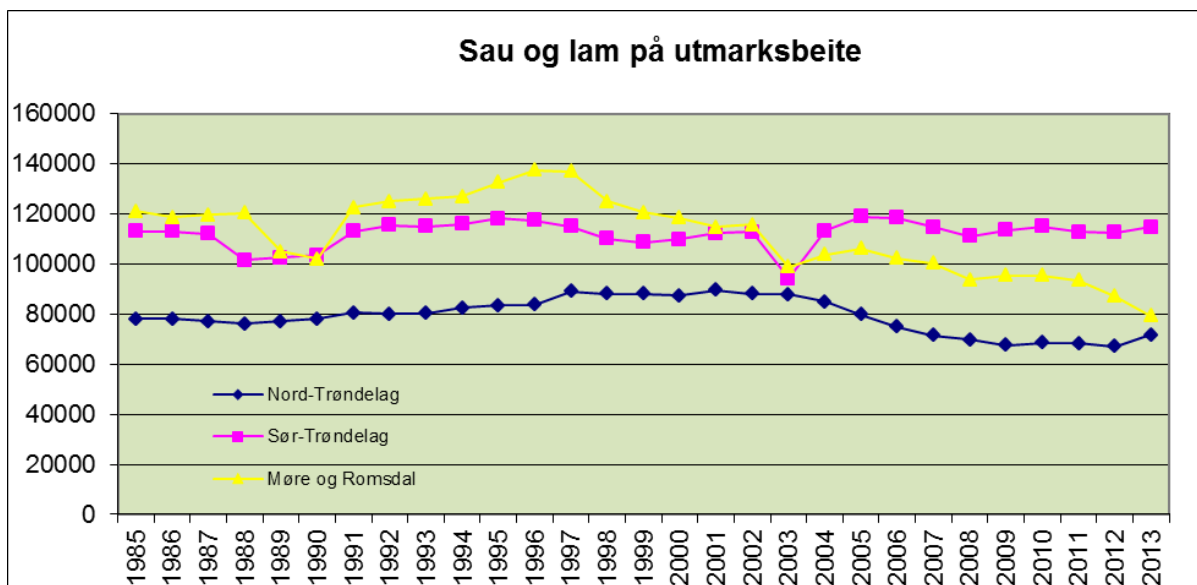

Fig. 2: Antall sau og lam på utmarksbeite fra 1985 og fram til 2013 i de 3 fylkene basert på organisert beitebruk

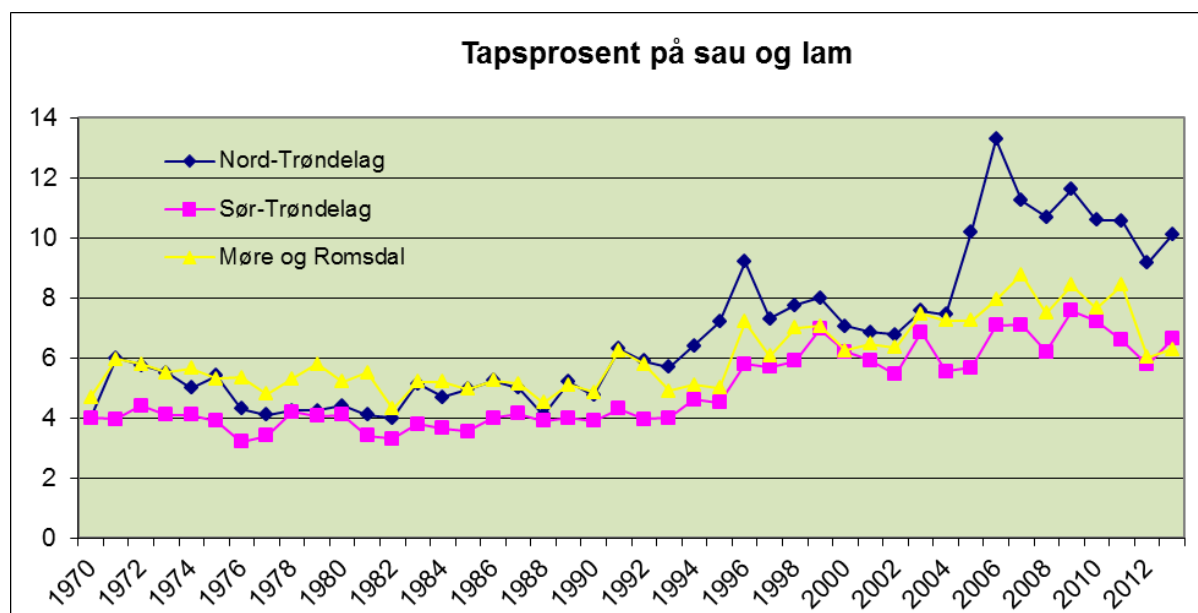

Fig. 3: Tapsprosent på sau og lam på utmarksbeite fra 1970 og fram til 2013 i de 3 fylkene basert på organisert beitebruk

2.2 Reindrift i region 6

Det er mange årsaker til at rein tapes, hvorav de viktigste er rovvilt, sykdom, ulykker og ugunstige vær- og beiteforhold. Undersøkelser viser at rovvilt kan stå for en vesentlig andel av de totale tapene. Hovedårsaken til at reindriftnæringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at reinen som det eneste domestiserte beitedyret finner sin næring i utmark gjennom hele året. Dette innebærer at driftsformen i seg selv gir en økt tapsrisiko, og at rovvilt alltid har vært en rammefaktor for reindrifta. Det finnes svært få spesielle tapsforebyggende tiltak som er effektive for reindriften, pga. større begrensninger når det gjelder driftstilpasninger for reindrift enn for annet husdyrhold.

Dette ble også understreket av Stortinget ved behandlingen av St.meld.nr.15 (2003-2004). Stortinget påpeker her behovet for en forvaltning som i størst mulig grad skiller tamrein fra rovviltbestandene. Videre forutsetter Stortinget at hensynet til tamreindriften må veie tungt ved forvaltningen av rovviltbestandene, og et raskt uttak av rovdyr når disse kommer inn i tamreinområder og gjør skade. (Jf Innst. S. nr. 174 (2003-2004), s.16).

Miljøverndepartementet nedsatte i 2009, i samråd med Landbruks- og matdepartementet en arbeidsgruppe som skal vurdere tiltak og gi råd til myndighetene for å bedre situasjonen for den sørsamiske tamreindriften. Arbeidsgruppen oversendte sin rapport i september 2009 der det blant annet konkluderes med at en stor del av nedgangen i produktivitet i reindriften må forklares med økte tap til fredet rovvilt. En reduksjon av rovviltbestander ned mot de vedtatte bestandsmålene må antas å ha stor tapsforebyggende effekt.

Nøkkeltall i reindriften:

Tab. 4: Nord-Trøndelag:

Distrikt	Areal Km ²	Fastsatt reintall	Reintall 31.3.2007	Reintall 31.3.2012	Antall siidaandeler
FOVSEN NJAARKE/FOSEN	4339	2100	1745	1946	6
GASKEN – LAANTE/FÆREN	2429	1600	920	1446	4
SKÆHKERE/SKJÆKERFJELL	2380	2000	1927	1994	5
LÅARTE/LURU	2729	2800	1823	1994	6
TJÆHKERE/ØSTRE NAMDAL	6607	5000	4383	4420	12
ÅARJEL NJAARKE/VESTRE NAMDAL	3816	2400	1685	2104	6
TIL SAMMEN	22300		12483	13413	39

Tab. 5: Sør-Trøndelag og Hedmark:

Distrikt	Areal Km ²	Fastsatt reintall	Reintall 31.3.2007	Reintall 31.3.2012	Antall siidaandeler
ELGÅ	1007	3000	2548	2899	6
RIAST/HYLLING	1929	4500	4719	4544	10
ESSAND	2324	4500	4538	4528	9
TROLLHEIMEN	2235	1600	1571	1601	5
FEMUND (vinterbeite)	1103				
TIL SAMMEN	8598	13600	13376	13572	30

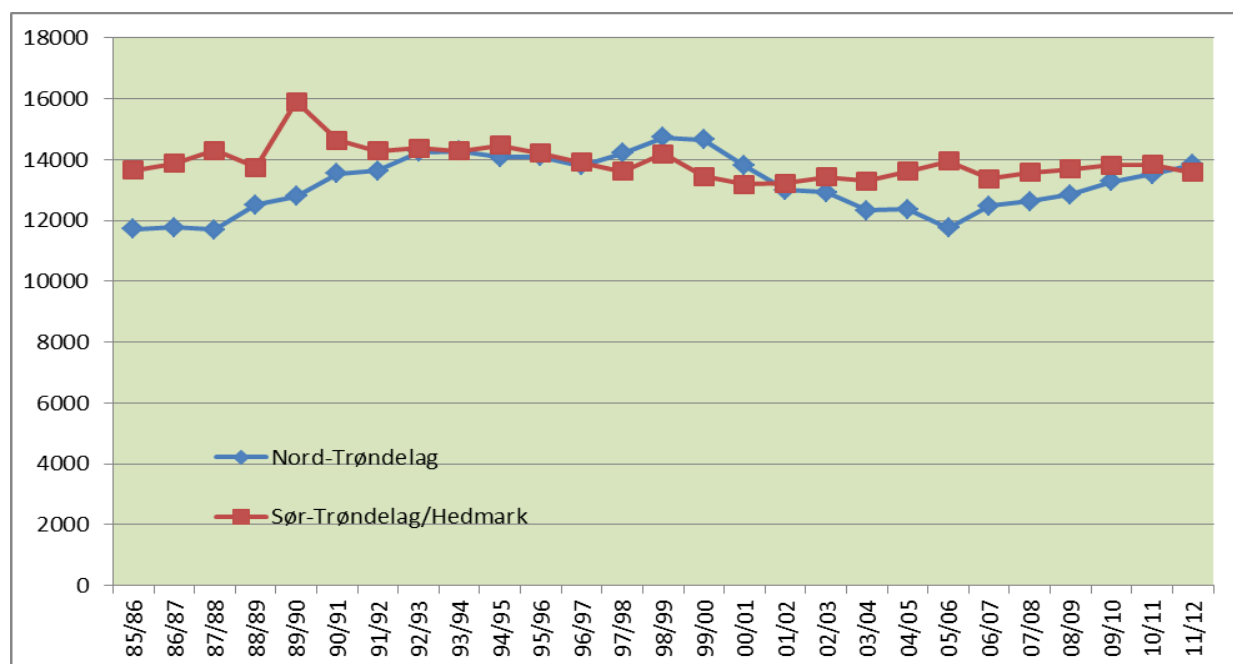

Fig. 4: Reintall i vinterflokk i Sør-Trøndelag/Hedmark og Nord-Trøndelag i perioden 85/86-11/12 (Ressursregnskapet for reindriftsnæringen).

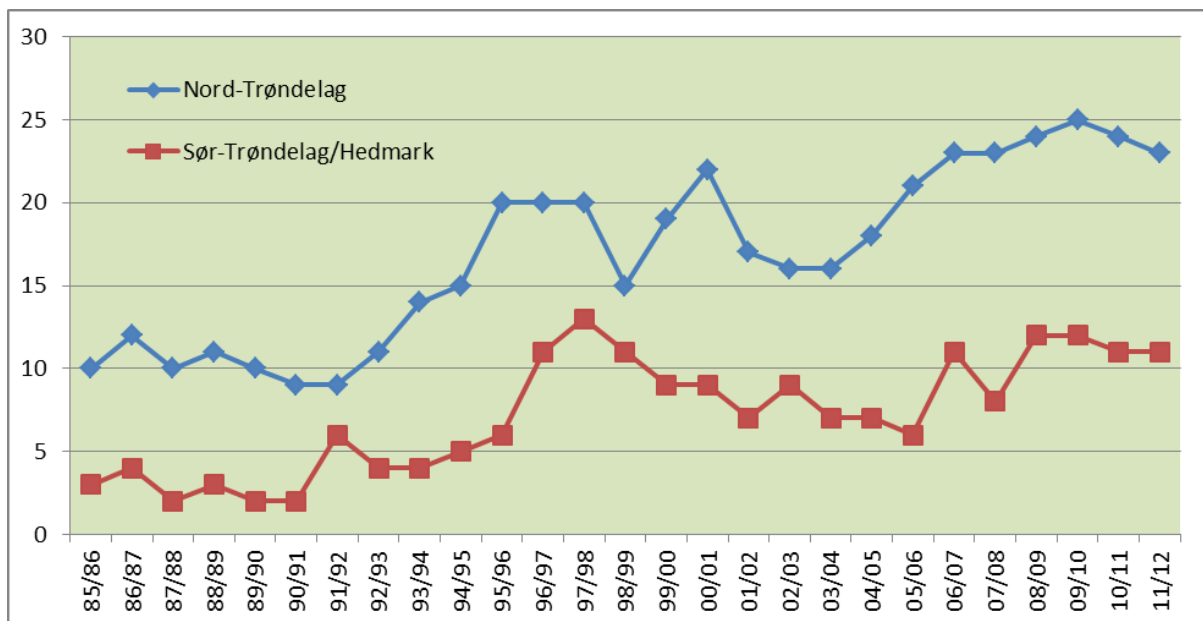

Fig. 5: Tap målt i % for Sør-Trøndelag/Hedmark og Nord-Trøndelag i perioden 85/86-11/12 (Ressursregnskapet for reindriftsnæringen).

Produktivitet uttrykkes i ulike sammenhenger som slaktekvantum per rein (slakteproduktivitet) eller som totalproduksjon per rein (totalproduktivitet). Med totalproduksjon menes slakteuttak i kilo korrigert for endring i reintall omregnet til kg. Dersom reintallet ikke endrer seg et år, vil de to produktivetsberegningene gi samme resultat.

Totalproduktivitet og slakteproduktivitet relatert til reintall kan fortelle mye om hvordan tilpasningen mellom rein og beite er i et område. Eksempelvis vil en høy totalproduksjon per livrein ofte innebære god kalvetilgang, lite tap og gode slaktevekter, mens en lav totalproduksjon per livrein gir signaler om lav kalvetilgang, høye tap og/eller lave slaktevekter.

Nord-Trøndelag har en nedadgående produktivitet, mens produktiviteten i Sør-Trøndelag/Hedmark og tamreinlagene er forholdsvis stabil og den høyeste i landet (se figur 6).

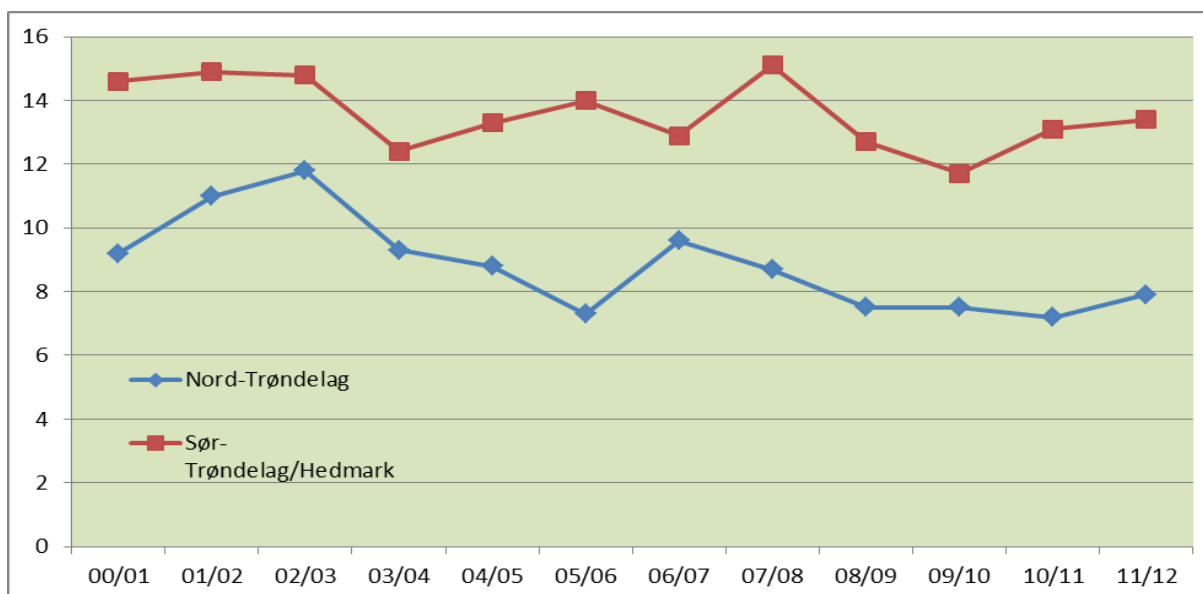

Fig. 6: Totalproduksjon pr. livrein. Kg pr. dyr (Ressursregnskapet for reindriftsnæringen).

2.2.1 Forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene

Stortingsforliket fra 2011 vedrørende norsk rovviltpolitikk slår i punkt 2.2.19 fast at soneinndelingen må forvaltes tydelige, ved at en skiller mellom prioriterte beiteområder og prioriterte rovviltområder. Samtidig slås det fast at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein. Prioriterte rovviltområder er i forvaltningsplanen for region 6 definert som yngleområder. Det er store overlappinger mellom yngleområdene og kalvingsområder for rein, spesielt i Nord-Trøndelag.

For region 6 hvor kalvingsområdene er i de samme områdene som rovdyrene, er forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene derfor en stor og vanskelig utfordring. Reindriften drives over store områder og bortimot hele Nord-Trøndelag og store deler av Sør-Trøndelag er reindriftsområder. Dette er utfordrende når det skal prioriteres mellom beiteområder og kalvingsområder opp mot rovviltområder i en forvaltningsplan. Flere plasser vil det bli overlappende områder. Rovviltforlikets punkt 2.2.19 sier blant annet at *«det skal ikke være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder og kalvingsområde for tamrein»*. For region 6 hvor det er overlapp mellom kalvingsområdene og yngleområdene vil det derfor være nødvendig å nedfelle egne retningslinjer for forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene.

Når vi ikke kan skille rovvilt og rein, er det nødvendig med grep som sikrer at en kan forvalte rovviltet i kalvingsområdene innenfor yngleområdene på samme måte som utenfor yngleområdene. For både bjørn og jerv må en kunne ta ut individer både i forbindelse med ordinær lisensjakt, skadefelling og samt ekstraordinære skadeforebyggende uttak i alle kalvingsområder for rein. Når kalvingsperioden er i gang er det ikke ønskelig å gå inn i området for å ta ut skadegjørende individer. Uttak må derfor skje i forkant av kalvingstiden. Tilgrensende fjellområder til kalvingslandet bør inngå i området slik at det får en naturlig avgrensning.

Rovviltnemnda legger til grunn følgende retningslinjer for forvaltning av rovdyr innenfor kalvingsområdene for rein:

- **I definerte yngleområder**
 - Prioriteres i forbindelse med ekstraordinære uttak, fortrinnsvis før kalvingsperioden (uttak av restkvote)
 - Lavere terskel for skadefellingstillatelser før 15. juni
 - Prioriteres i forhold til tildeling av FKT-midler
 - Reinbeitedistriktets samlede belastning skal vektlegges
- **Utenfor yngleområdene**
 - Kvotene for kvotejakt og/eller lisensfelling skal ikke være begrensede
 - Lav terskel for skadefellingstillatelser
- **Uttak av skadevolder i kalvingsområdene**
 - For å sikre mest mulig ro ved uttak av skadevoldere bør reindriftsutøvere gis anledning til å ta ut skadevoldere i kalvingsområdene

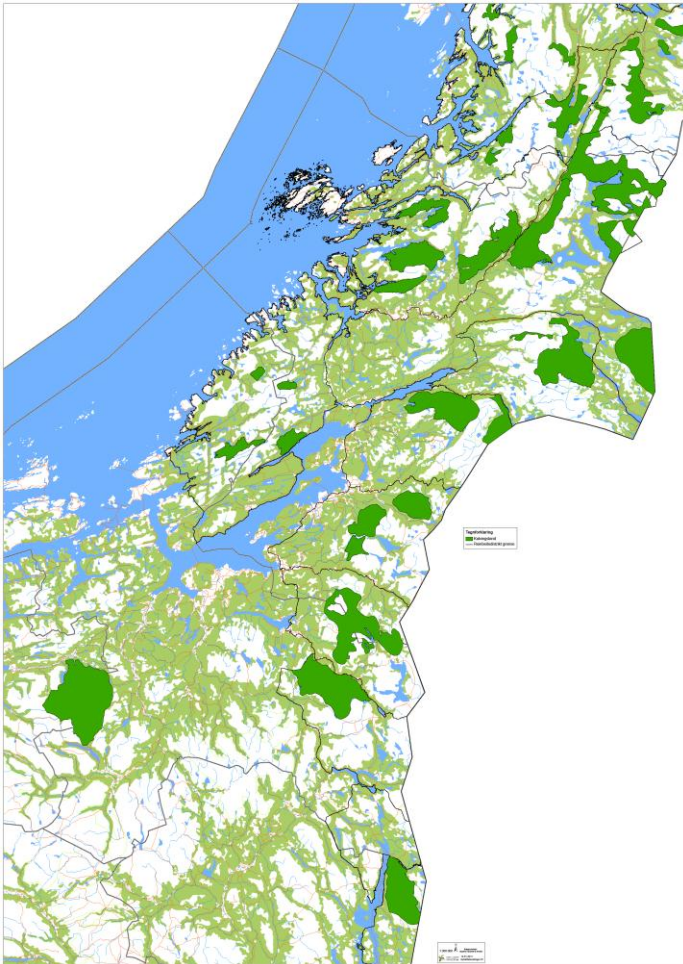

Fig. 7: Kart over kalvingsområdene for tamrein i region 6.

2.3 Villrein i region 6

De norske villreinstammene forvaltes i dag i 23 mer eller mindre atskilte forvaltningsenheter i Sør-Norge. Oppdelingen og avgrensningen skyldes både naturlige forutsetninger, menneskelig infrastruktur og praktiske forvaltningsmessige hensyn. Alle forvaltningsenheter skal utarbeide egne planer for forvaltningen av villrein. Til sammen teller antall villrein vinterstid ca. 25 000 dyr, der Hardangervidda har den største bestanden med 6-7000 dyr. Tidligere benyttet trolig villreinen fjellområdene i hele Norge, men som følge av utstrakt jakt og fangst var villreinen ved slutten av attenhundretallet fortrent til de mest sentrale delene av Langfjella og Dovre/Rondane-regionen i Sør-Norge.

Region 6 er berørt av fire villreinområder; Ottadalsområdet, Forollhogna, Snøhetta og Knutshø. Villreinen på Snøhetta og Knutshø forvaltes av en felles villreinnemnd, mens Forollhogna og Ottadalsområdet har egne villreinnemnder.

III Mål for forvaltning av rovvilt i region 6

Forvaltningsplanen for rovvilt skal bygge på de nasjonale bestandsmål for de enkelte rovviltartene i regionen. Rovviltnemnda skal i planen legge vekt på en langsiktig geografisk differensiering som innebærer et best mulig skille mellom beitedyr og faste forekomster av rovvilt basert på en avveining av de kryssende hensyn som skal ivaretas. Innenfor rammen av det nasjonale regelverket skal det utarbeides nærmere retningslinjer og prioriteringer for bruk av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak, og gis anbefalinger om bruk av landbrukspolitiske virkemidler og reindriftspolitiske virkemidler. Hovedhensikten er å bidra til en langsiktig, samordnet og målrettet strategi for tilpasninger innenfor regionen som forventes å gi lavere tap og konflikter grunnet rovvilt.

Bjørn

Områder med mål om ynglinger:

I bjørneområder vil en ofte få store konflikter knyttet til reindrifts- og sauenæringen. Tunge, langsiktige tiltak for å hindre tap av rein og sau må prioriteres i disse områdene.

Midler til rovdysikre gjerder, forsinket slipp om våren, tidlig nedsanking og tiltak som ellers skiller bjørn og sau er svært aktuelle. DN's ekstraordinære uttak av bjørn (uttak av restkvote etter lisensfelling) skal prioriteres i områder der det er sammenfall mellom kalvingsområder og yngleområder (se kap. 2.2.1).

Områder uten mål om ynglinger:

I områder uten mål om ynglinger av bjørn skal terskelen for uttak av skadegjørende bjørn være lav. Det vil allikevel årlig kunne oppstå skader p.g.a. bjørn også i andre områder, og forebyggende tiltak bør kunne prioriteres også her.

Rovviltnemnda vil gi årlige råd om ekstraordinære uttak i forhold til skadesituasjonen for bufe og tamrein for hele regionen.

Gaupe

Områder med mål om yngling:

Region 6 har en kontinuerlig bestand av gaupe i nesten hele regionen, noe som vises gjennom registreringene over familiegrupper, avskytning og skadebildet. I områder med gaupeskader skal det satses på effektive tapsforebyggende tiltak. Dette vil for eksempel være tilskudd til forsinket slipp om våren. Kvotejakt er det primære bestandsregulerende tiltaket, og kvotene skal settes med bakgrunn i bestandssituasjonen, skadeomfanget på bufe og tamrein.

Områder uten mål om yngling:

I områdene uten mål om yngling skal bestanden av gaupe holdes på lavest mulig nivå, men forekomst må påregnes. Kvotene ved kvotejakt skal ikke være begrensende og hunddyrkvoten er ikke gjeldende i disse områdene. I de deler av Møre og Romsdal der det ikke er mål om forekomst av familiegrupper skal det fortsatt tillates kvotefri jakt.

Jerv

Områder med mål om ynglinger:

I området med mål om yngling av jerv skal jervebestanden være mest mulig jevnt fordelt i disse områdene. Ofte oppstår det store tap av rein og sau til jerv. I områder med jerveskader skal det satses på effektive tapsforebyggende tiltak.

Tilskudd til tidlig nedsanking, hold av alternative beiter/ekstra høstbeiter samt forsterkede gjerder rundt disse er svært aktuelle tiltak i forhold til bufenæringen. DN's ekstraordinære uttak av jerv (uttak av restkvote etter lisensfelling) skal prioriteres i områder der det er sammenfall mellom kalvingsområder for tamrein og yngleområder (se kap. 2.2.1).

Områder uten mål om ynglinger:

I områdene uten mål om yngling skal det fastsettes tilstrekkelige kvoter for lisensfelling dersom det nasjonale bestandsmålet for jerv i regionen er nådd. Til tross for at enkelte områder ikke har mål om yngling, må det forventes jerveaktivitet. Det vil årlig kunne oppstå skader p.g.a. jerv også i andre områder, og forebyggende tiltak bør kunne prioriteres her.

Rovviltnemnda vil gi årlige råd og prioriteringer om ekstraordinære uttak i forhold til skadesituasjonen for bufe og tamrein for hele regionen.

3.1 Bjørn

Nord-Trøndelag: Målet er **3 årlige ynglinger** av bjørn avgrenset av Nordlandsgrensen i nord, riksgrensen mot Sverige i øst, E6 i vest og Jørstadelva, Imsa og vassdraget (Grønningen, Skjelbreid, Holden) sørøstover til riksgrensen i sør. Fra det punktet Imsa krysser veien innover til Grønningen følger grensen veien. Grensen går på østsiden av vassdraget. Med bakgrunn i bestandssituasjonen for bjørn per i dag, både på norsk og svensk side og binneres spredningsmønster, vil sjansene for at det etablerer seg ynglende binner være størst i tilknytning til de deler av Nord-Trøndelag hvor det er registrert binner med årssunger.

Med den kunnskapen en har om unge bjørners vandringsmønster, samt den store bjørnebestanden i Jämtlands län, vil en årlig måtte forvente forekomst av bjørn utenfor området med mål om ynglende bestand av bjørn. Imidlertid vil svenskenes målsetting om å redusere bjørnebestanden i bl.a. Jämtland trolig medføre mindre bjørn som vandrer fra Sverige og inn i region 6.

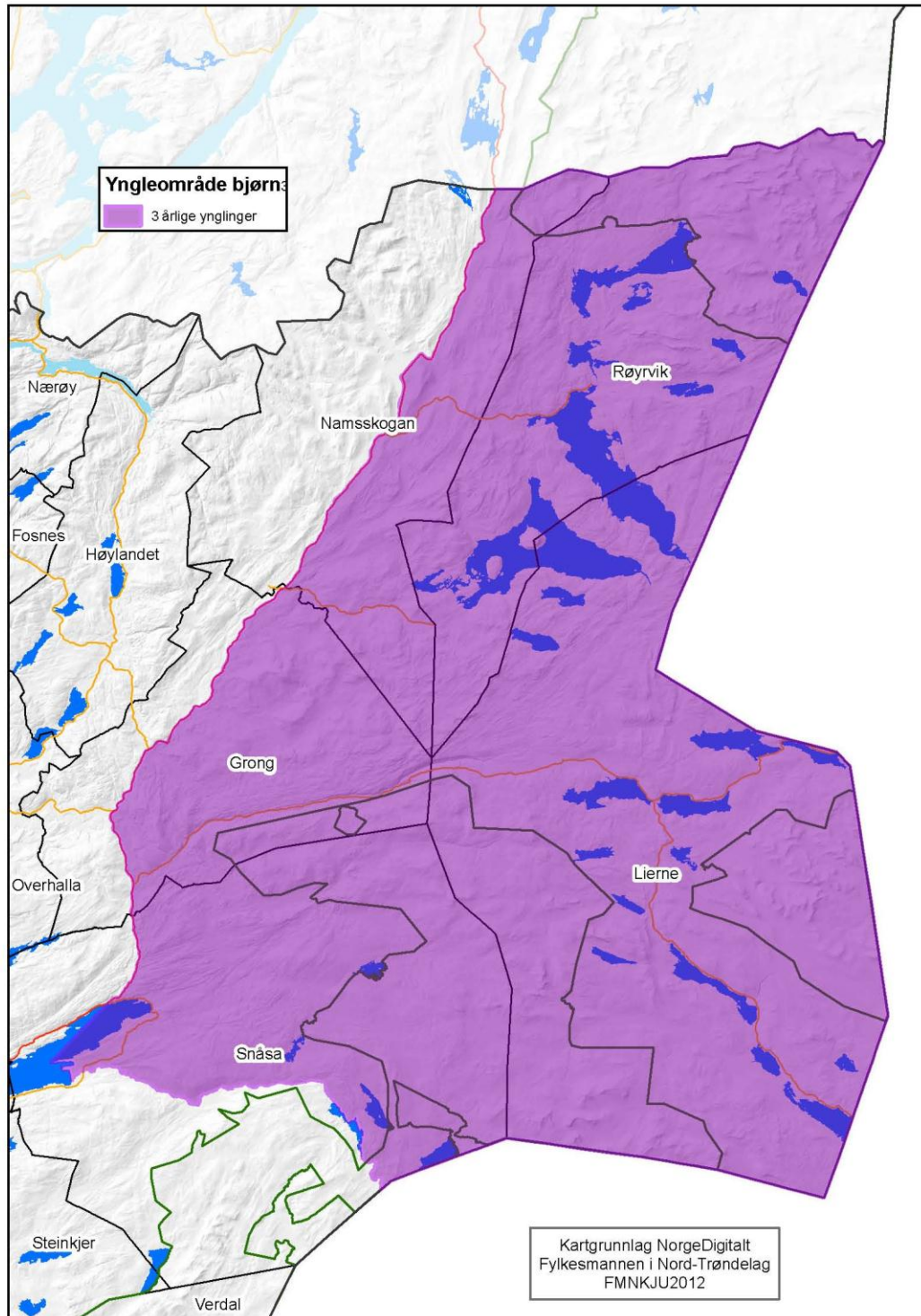

Fig. 8: Kart over område med mål om 3 årlige ynglinger av bjørn

Bestandsmålet for bjørn er ikke oppnådd i region seks. I følge ny matematisk modell for å beregne antall bjørnekull utarbeidet av det skandinaviske bjørneprosjektet ble antall ynglinger beregnet til i underkant av 2,0 i region seks for 2012.

DNA-registreringer i 2012 viser imidlertid at minst 35 bjørner (30 i Nord-Trøndelag og 5 i Sør-Trøndelag, hvorav en av disse ble registrert både i Sør-Trøndelag og i Møre og Romsdal) var innom regionen i løpet av 2012. 11 av disse var hunnkjønn, alle registrert i Nord-Trøndelag.

3.2 Gaupe

Fordeling av ynglinger, avskytingen og skadebildet viser at gaupa er etablert over så godt som hele regionen. Gaupebestanden vil kunne forvaltes effektivt gjennom kvotejakt, der kvotene i de enkelte delområdene fastsettes ut fra skadebildet på husdyr og tamrein.

Møre og Romsdal: Målet er **2 ynglinger** (familiegrupper) av gaupe i kommunene Gamle Aure, Halså, Tingvoll, Rindal, Surnadal og den delen av Sunndal kommune som ligger nord for elva Driva. Ingen mål om verken ynglinger eller enkeltindivider av gaupe i resten av Møre og Romsdal.

Sør-Trøndelag: Ikke mål om yngling i Oppdal og Rennebu på grunn av stor sauetetthet og tamreindrift i Trollheimen. Ikke mål om yngling i et område øst i Sør-Trøndelag på grunn av tamreindrift i Essand og Riast/Hylling reinbeitedistrikt. For øvrig i fylket (utenom Fosen) **4 ynglinger**.

Fosenhalvøya, inkludert den del av Namdalseid kommune som ligger vest for riksvei 17, de deler av Namsos kommune som ligger sørvest for Namsenfjorden: **Ikke mål om yngling**.

Nord-Trøndelag for øvrig: **6 ynglinger**. Det bør være et mål at de fleste av ynglingene forekommer i vestre Namdal og i områder øst for Trondheimsfjorden, sør for Snåsa kommune. Ikke mål om ynglinger nordøst i fylket, avgrenset av Nordlandsgrensen i nord, riksgrensen mot Sverige i øst, kommunegrensen mellom Snåsa og Verdal/Steinkjer i sør og E6 i vest. Gaupebestanden i indre deler av Namdalen bør holdes lav, da det her også er mål om ynglinger av bjørn og jerv.

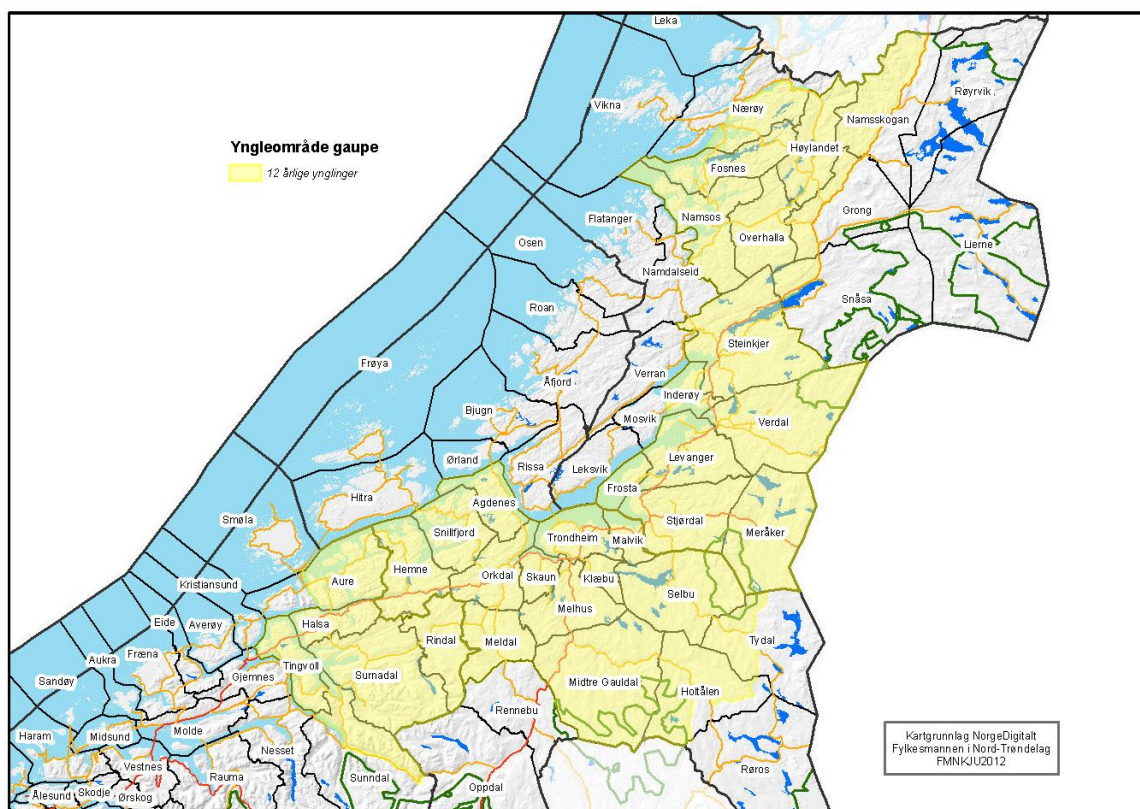

Fig. 9: Kart over område med mål om forekomst av 12 ynglinger av gaupe i regionen.

Gaupebestanden har i de siste årene ligget betydelig over bestandsmålet i region 6, med et vesentlig tyngdepunkt i Nord-Trøndelag. Imidlertid er bestanden på vei ned mot bestandsmålet, men bestanden er skjevt fordelt internt i regionen. Mens bestanden er nesten dobbelt så stor i Nord-Trøndelag enn det fylkesvise bestandsmålet er den under de fylkesvise bestandsmålene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal.

Tab. 6: Fylkesvis fordeling av dokumenterte familiegrupper av gaupe i perioden 2005 – 2012.

Fylke	05	06	07	08	09	10	11	12
Nord-Trøndelag	13	12	12	17	16,5	13	13	11
Sør-Trøndelag	1	5	3	6	9	6	4	2
Møre og Romsdal	0	0	0	0	1	1	1	1
Sum	14	17	15	23	26,5	20	18	14

3.3 Jerv

Her legges frem to alternative yngleområder med Forollhogna enten i område med mål om yngling eller utenfor.

Møre og Romsdal: 3 ynglinger i Snøhetta og Reinheimen.

Sør-Trøndelag: Holtålen, Tydal og Røros kommuner samt deler av Selbu (øst for fylkesvei 963 og nord for Nea) og Midtre Gauldal kommuner (fra kommunegrensen mot Holtålen på Korsfonnfjellet langs nasjonalparkgrensen til Forelhogna nasjonalpark og til Kåppårtjønna). Videre i direkte linje fra Kåppårtjønna til kommunegrense mot Rennebu/knekkpunkt nasjonalparkgrense: **3 ynglinger**. Ikke mål om yngling i Oppdal og Rennebu kommuner på grunn av stor sauetetthet og forholdsvis små muligheter for gjennomføring av effektive forebyggende tiltak.

Nord-Trøndelag: 4 ynglinger. Ikke mål om yngling vest for E6. Mål om 2 ynglinger nord for grensen mellom Luru og Skjækerfjell reinbeitedistrikt og 2 ynglinger sør for grensen mellom de to distriktene.

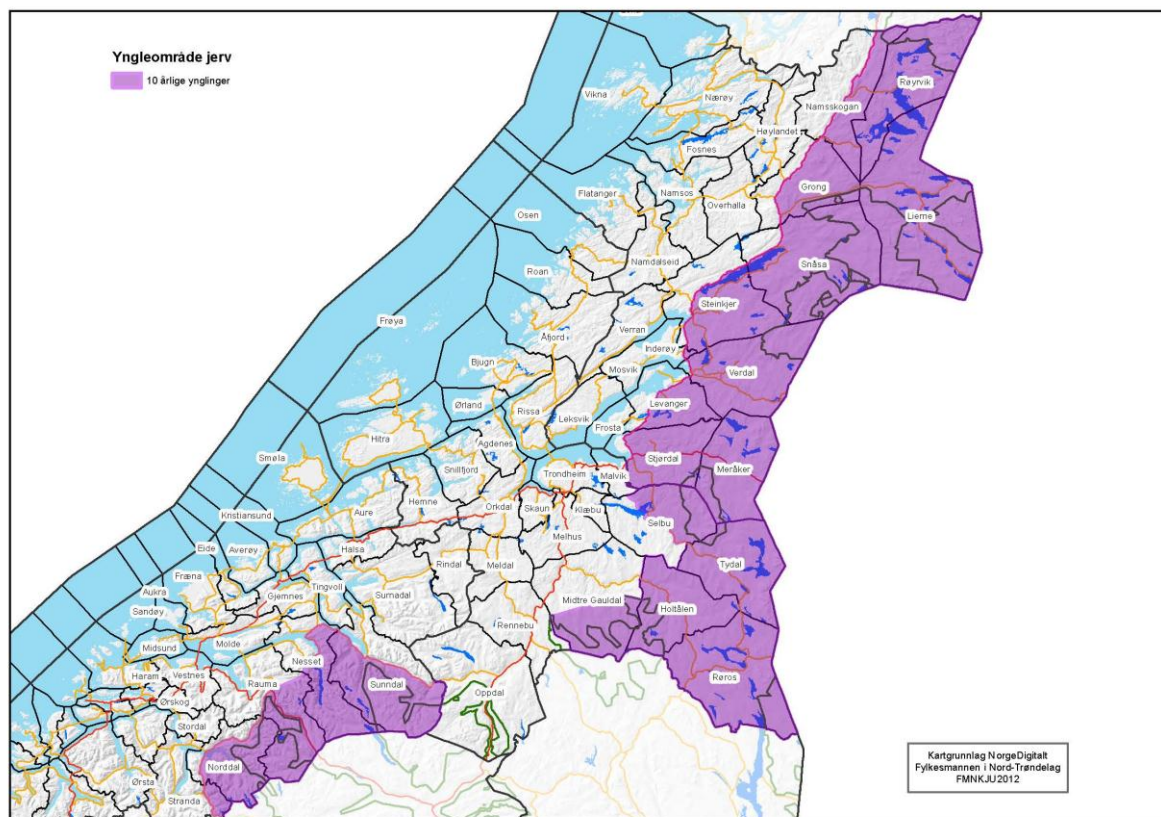

Fig. 10: Kart over område med mål om ynglinger av 10 jerv i regionen.

Jervebestanden har i de siste årene ligget noe over bestandsmålet i region 6. Ynglingene registreres i all hovedsak innenfor områder med mål om yngling i regionen.

Tab. 7: Fylkesvis fordeling av dokumenterte og antatte jervynglinger i perioden 2004 – 2012.

Fylke	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Nord-Trøndelag	2	9	5	8	5	6	7	5	8
Sør-Trøndelag	3	3	3	2	3	4	4	2	3
Møre og Romsdal	4	3	2	3	6	3	4	5	2
Sum	9	15	10	13	14	13	15	12	13

3.4 Ulv

Det er ikke et nasjonalt mål å etablere ynglinger av ulv i region 6. En må imidlertid forvente streifende individ av ulv innenfor hele regionen. Individer på streif fra østlig/nordlig utbredelse kan være av stor betydning for det genetiske mangfoldet i den sørsandinaviske ulvebestanden. Terskelen for skadeuttak av slike individer bør av den grunn ligge høyere enn for streifdyr fra den sørsandinaviske bestanden. Det kan bli viktig med raske DNA-analyser av streifende ulv. Ulv som tar tamrein og husdyr/bufe skal allikevel tas raskt ut (Jf. bl.a. Fylkesmannens arbeidsgruppens rapport over tiltak for sørsamisk reinsdrift, september 2009).

Hvert av de siste årene er det registrert streifdyr av ulv i regionen. I all hovedsak dreier det seg om dyr som kommer fra den sørskandinaviske bestanden. Ved noen tilfeller er det registrert skade på sau eller rein forårsaket av disse.

3.5 Kongeørn

Kongeørnbestanden skal opprettholdes på 2004-nivå og med dagens utbredelse. Bestanden er estimert til 95-123 hekkende par i Møre og Romsdal, 50-60 hekkende par i Sør-Trøndelag og 60 - 63 hekkende par i Nord-Trøndelag. Med andre ord er kongeørna registrert som hekkende fugl i hele regionen. Ungfugl av kongeørn vil streife over store områder inntil de blir 4-5 år og etablerer seg som hekkefugl i egne territorier.

Overvåkingen og kartleggingen av nåværende og tidligere hekketerritorier blir også kalt den ekstensive overvåkingsdelen. Overvåkinga skal gi grov informasjon om endringer i ørnas bruk av arealer og leveområder. Gjennom denne overvåkinga er det også lagt opp til at man i fremtiden, i intervaller på for eksempel ti år, skal kunne kontrollere eventuelle endringer i antall territorier som er i bruk.

Det er valgt ut tolv ulike områder i Norge for intensiv overvåking (se figur 9). De utvalgte områdene sikrer en god geografisk spredning langs nord-sør-gradienten og øst-vest-gradienten i Norge, og inkluderer kystnære bestander. For region 6 er det 3 områder som er aktuelle; Børgefjell, Aure og Åmotsdalen. Det nasjonale overvåkingsprogrammet for kongeørn ble startet opp fra våren 2012 i deler av overvåkingsområdet, og målsettingen er at de resterende områdene som er utpekt skal inngå fra og med 2013. I hvert av disse områdene vil det over tid bli fulgt opp ca. 15 faste territorier innenfor et område med radius på ca. 50 km.

Rovviltnemnda har som målsetting å få et best mulig bestandsestimat for kongeørn i regionen.

Figur 11: Kart over de foreslåtte områdene for intensiv overvåking av kongeørn i Norge. Røde punkter viser TOV-områder med etablert overvåking av ungeproduksjon hos kongeørn. (TOV = Program for terrestrisk naturovervåking). Kart © Rovdata

3.6 Yngleområder for rovvilt i region 6

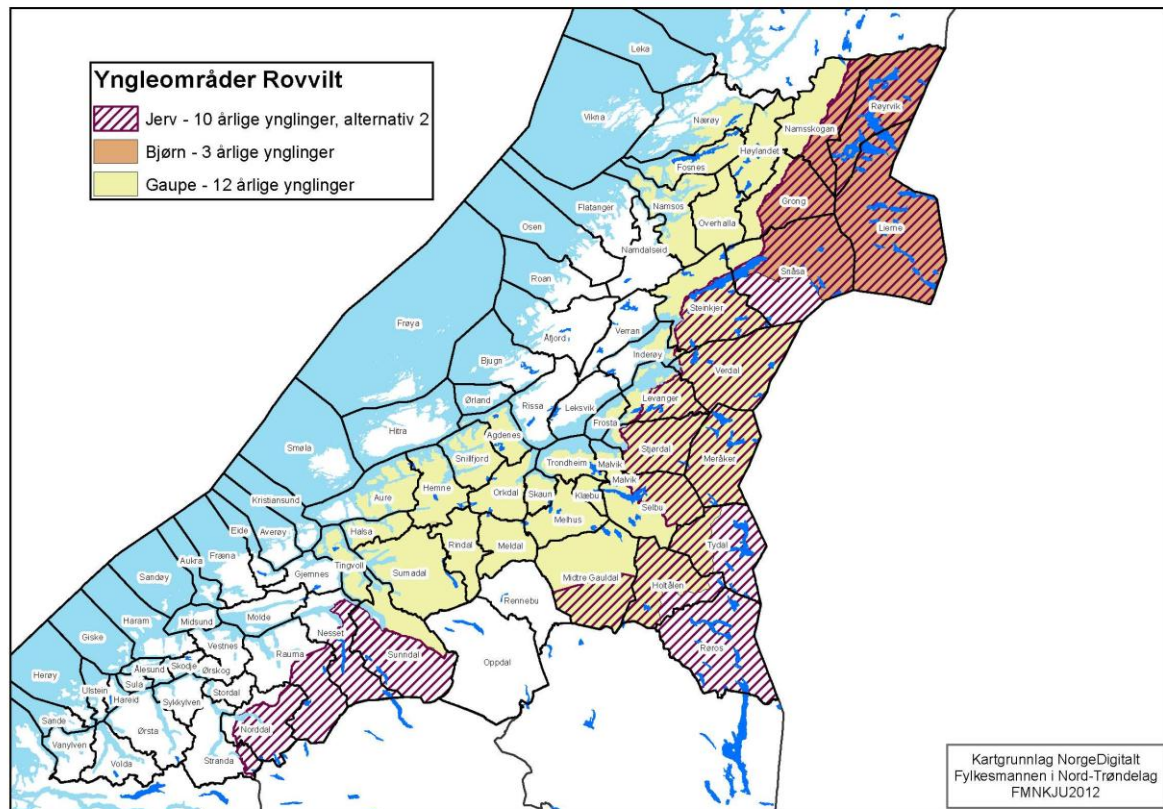

Fig 12: Oversiktskart over yngleområdene for bjørn, jerv og gaupe.

IV Virkemidler og tiltak i rovviltforvaltningen

4.1 Kunnskap

En av de tydeligste konfliktene rundt rovvilt i dag, er uenighet om bestandsstatus og adferd hos rovdyr.

Økte bevilgninger til **bestandsovervåking** de siste årene, gir muligheter for økt innsats og fortsatt optimalisering av metodikken. Nye metodikker har også blitt tatt i bruk, som for eksempel årlige DNA-analyser for bjørn og jerv. Opprettelsen av Rovdata er med på å styrke den **lokale medvirkningen** i overvåknings- og registreringsarbeidet, samtidig som den nye nettportalen www.rovdata.no styrker informasjonsflyten mellom lokalbefolkning, forskning og forvaltning. At en fortsatt har stor åpenhet omkring overvåkningen skaper ytterligere legitimitet for arbeidet.

Som et ledd i å øke lokalbefolkningens interesse for å varsle inn tips om ynglinger, har rovviltnemnda vedtatt å gi en kompensasjon på kroner 10 000,- for den som gir opplysninger som fører til at tidligere ukjente ynglinger av jerv blir registrert.

Informasjon bygd på mest mulig sikker kunnskap må utvikles og prioriteres nasjonalt, dette slik at man regionalt og lokalt har et godt produkt i tilknytning til temaet «å leve med rovdyr». Rovviltnemnda i region 6 vil i tillegg arbeide for å utvikle tilpasset informasjon til prioriterte målgrupper innenfor region 6, og at sentrale myndigheter prioriterer informasjonstiltak. Autoriseringen av Namsskogan rovdysrcenter, som er tilknyttet Namsskogan familiepark, er med på å styrke myndighetenes satsning på kunnskapsoppbygning. Mer informasjon om rovdysrcenteret finner dere her: www.rovdysrcenter.no

4.2 Ordinær jakt og fangst av rovdyr

Kvotejakt er en ordinær jakt med hjemmel i viltlovens § 9 (jaktbare viltarter og jakttider) på et bestemt antall individer av en viltart med hjemmel i viltloven. Det er offentlige myndigheter som fastsetter kvoten. Det er kun åpnet for kvotejakt på gaupe av rovviltartene. Lisensfelling er en skademotivert felling, hvor et bestemt antall individer av en viltart kan felles med hjemmel i naturmangfoldloven. Du må være registrert som lisensjeger i Jegerregisteret for å delta i lisensfelling.

Gaupe:

Kvotejakt:

Når bestandsmålet for gaupe i regionen er nådd, kan det iverksettes kvotejakt på gaupe. Jaktkvote det enkelte år fastsettes som en startkvote ut i fra bestandsstatus. Region 6 er oppdelt i forskjellige kvotejaksområder. Det kan være aktuelt å gi felles kvote for to eller flere kvotejaksområder. Der det innenfor et delområde er vesentlige forskjeller i skadesituasjon, bør delområdene stykkes opp i mindre områder med separate kvoter slik at kvotejakta får best mulig skadeforebyggende effekt.

Følgende kriterier skal legges til grunn ved fastsettelse av kvote:

- I områder der det ikke er mål om familiegrupper av gaupe *skal* størrelsen på kvotene i utgangspunktet ikke være begrensende for uttaket. Hunndyrkvoten gjelder ikke i områder uten mål om familiegrupper.
- Kvotene fastsettes ut fra skadebildet på husdyr og tamrein.

- Bestanden i Indre Namdalen skal holdes lav.

Kvotefri jakt:

Som en videreføring av eksisterende ordning opprettholdes kvotefri jakt på gaupe i hele Møre og Romsdal med unntak av kommunene gamle Aure, Halså, Tingvoll, Rindal, Surnadal og Sunndal nord for riksvei 70 og Driva.

Bjørn og jerv:

Lisensfelling:

Når bestandsmålet for bjørn og/eller jerv i regionen er nådd, kan rovviltneemnda åpne for lisensfelling i de delområdene som har like mange eller flere ynglinger enn det som er vedtatt som delmål for området. Kvotene for lisensfelling skal fastsettes slik at bestanden holdes mest mulig i tråd med de bestandsmål som er fastsatt. Bestandsmålet for jerv er nådd for region seks, slik at rovviltneemnda fastsetter kvote for lisensfelling av jerv. For bjørn er ikke bestandsmålet nådd. Imidlertid har Direktoratet for naturforvaltning åpnet for lisensfelling av bjørn i områdene utenfor området med mål om yngling.

Lisensfellingen skal rettes inn mot områder med størst skadepotensial slik at fellingen får best mulig skadeforebyggende effekt. Lisensfelling er det viktigste virkemiddelet for å regulere bestandene av jerv og bjørn. Ekstraordinære uttak av bjørn og jerv (uttak av restkvote etter lisensfellingsperioden) skal prioriteres i områder der det er sammenfall mellom kalvingsområder for reindrift og yngleområder. Dette skal skje primært før kalvingsperioden starter primo mai.

Det vedtas et forslag til «program» for ekstraordinære uttak (uttak av restkvote) før lisensfellingsperioden på henholdsvis bjørn og jerv som sendes Direktoratet for naturforvaltning. Ekstraordinære uttak av jerv bør fortrinnsvis skje i lisensfellingsperioden, mens det for bjørn bør skje rett etter lisensfellingsperioden eller om våren.

4.3 Skadefelling

Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre skade eller fremtidig skade innenfor rammen av den årlige kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltneemnden, jf. Forskrift om forvaltning av rovvilt § 8, eller Direktoratet for naturforvaltning, jf. § 13.

Det er et mål at skadedyr skal tas ut så raskt og effektivt som mulig. I områder med store rovviltskader skal det etableres lokale eller regionale fellingslag, som skal delta aktivt i forsøket på felling. Det er i utgangspunktet kommunenes eget ansvar å opprette skadefellingslag. Opplæring av jaktledere bør prioriteres. Disse skal skoles og følges opp årlig. For å effektivisere skadefellingsforsøkene oppfordres det til interkommunalt samarbeid. Fra og med 2010 gis det godtgjørelse til personell som bidrar i skadefellingsforsøk i regi av kommunale og/eller interkommunale fellingslag.

Rovviltneemnda vil prioritere opprettelse av kommunale og/eller interkommunale skadefellingslag, som et viktig skadeforebyggende tiltak.

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i denne forvaltningsplanen (jf. forskriften § 6) og naturmangfoldloven. Felling kan bare

gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning, og ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- a) *områdets betydning som beitemark*
- b) *skadenes omfang og utvikling*
- c) *potensialet for fremtidige skader*
- d) *muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak*

Fylkesmennene har i beitesesongen vakttelefon for rovvilt der søker av skadefelling formidler søknaden muntlig til fylkesmannen. I de aller fleste tilfellene vil saksbehandlingen foregå muntlig, og svar på søknaden vil bli formidlet muntlig til søker. Imidlertid skal søker skrive en skriftlig søknad i ettertid og fylkesmannen er pliktig til å skrive et skriftlig svar på søknaden. Bakgrunnen for at saksbehandlingen foregår muntlig i første omgang er for å korte ned saksbehandlingstiden til det minimale.

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer eller etter nærmere bestemte metoder. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.

I kroniske skadeområder, der en ikke lykkes med uttak av skadegjørende individ gjennom skademotivert lisensfelling, kan det i spesielle tilfeller være behov for å ta i bruk andre/flere virkemidler under uttak. Fylkesmennene kan under skadefelling sette reglene om bruk av motordrevet fremkomstmiddel under jakt til side, noe som gjøres i enkelte tilfeller for å effektivisere skadefellingsforsøket (Viltlovens § 21). Dette skal i så fall kun skje unntaksvis, primært i områder uten mål om yngling, og kun i områder med svært store skader. Terskelen for å gi skadefellingstillatelse der det er sammenfall mellom kalvingsområder og yngleområder skal være like lav som områder uten mål om yngling før 15. juni.

4.4 Tapsreducerende tiltak rettet mot rein- og bufenæringen

Rovviltsforskriften har en todelt målsetning, der enn både skal sikre overlevelsen til rovviltartene og innenfor disse rammene skal en sikre reindrift og husdyrhold basert på utmarksbeite. Dette vil i enkelte områder bety at en må tilpasse drifta for og fortsatt sikre drift. Det er fastsatt egen forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak.

Ved vurdering av aktuelle forbyggende tiltak, bør det settes følgende krav:

- De bør redusere tap og skader av beitedyr direkte.
- Utvida tilsyn kan kun få tilskudd når det er kombinert med et annet, prioritert tiltak.
- De skal være praktisk og økonomisk gjennomførbare.
- De skal ha så liten skadeforskyvende effekt som mulig.
- Områder hvor man ønsker ynglinger av rovdyr skal prioriteres. Det bør i disse områdene stimuleres til tunge og langsiktige forebyggende tiltak.
- Områder der det ikke er mål om yngling av en eller flere av rovviltartene kan også få omfattende rovviltskade. Tilskudd til forebyggende tiltak kan tildeles for å avgrense skadeomfanget.

Planlagte tiltak er å foretrekke, men slik situasjonen er i Region 6 med beitedyr og rovvilt over store deler av regionen, vil det alltid være behov for å sette inn akutte tiltak. Disse tiltakene er ofte både direkte tapsreducerende og generelt konfliktdempende. Forholdene mellom beiteområder er svært ulike, slik at tiltakene kan gi ulike resultat. Tilpassing etter forholdene er nødvendig.

God reindrift og godt bufehold er i seg selv tapsforebyggende. Forvaltningen bør samarbeide med næringene og Mattilsynet for å motivere til dette.

Rovviltneemnda fordeler hvert år en økonomisk ramme til tiltak til de 3 fylkene, med en prioritering for bruken av disse.

Tab 8: Forebyggende tiltaksmidler (i millioner kr.) fordelt til fylkene perioden 2007-2013 (2008 inkluderer midler gitt til fylkene gjennom supplerende tildelingsbrev).

Fylke	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Møre og Romsdal	0,95	1,65	1,65	1,90	1,80	1,75	1,95
Sør-Trøndelag	1,20	2,50	1,95	2,40	2,30	2,25	2,80
Nord-Trøndelag	4,50	9,60	11,40	10,70	9,90	9,50	8,65

4.4.1 Rettet mot sau

Det er generelt vanskelig å finne gode tiltak og virkemidler som kan sikre sau og rovvilt tilhold i samme område til samme tid. Flere av de prioriterte tiltakene vil kunne være aktuelle på enkeltbruk og i beitelag der konflikten er store. Det er avgjørende for å lykkes at en sørger for god lokal medvirkning og utnytting av den kunnskap og erfaring som finnes innenfor næringa. Tiltakene rettet mot sau skal i første rekke gjelde innenfor områdene som er definert som leveområder for de ulike rovviltartene.

I områder med årlige tunge rovviltskader på sau, vil tiltak som skiller rovdyr og sau være det som er absolutt mest effektivt for å forhindre tap og bør prioriteres.

Rovdyrsikre gjerder: Innenfor yngleområdet for bjørn vil inngjerding av sau i rovdyravvisende gjerder være et svært aktuelt tiltak. Dette skiller sau og rovdyr, og er utprøvd med gode resultat der bjørn hovedsakelig er skadevolder. Dette er kostbare tiltak, men de er langsiktige og vil i enkelte områder være det som gjør at sauedrift fortsatt er mulig. Det er utviklet en egen forskrift for rovdyravvisende gjerder. Forskriften setter standarden, og alle gjerder må følge denne. Tiltaket må i hvert enkelt tilfelle «skreddersys» for aktuelle område og aktuelle tapssituasjon. For noen områder kan det være aktuelt å ha sau innenfor rovdyravvisende gjerder i bare deler av beitesesongen. Utfordringen er å få gjerdet inn store nok områder, samt å unngå konflikter med andre interesser. Det skal ikke planlegges eller gis økonomisk støtte til inngjerding av utmarksarealer der dette kommer i konflikt med reindriftsinteressene. Innmarksbeite og gårdsnært utmarksbeite kan kombineres med rovdyravvisende gjerder. Dette vil også bidra til å skjytte kulturlandskapet. På nåværende tidspunkt (november 2012) er 17 rovdyravvisende gjerder ferdigstilt.

Radiobjeller: Radiobjeller vil være til stor nytte for næringsutøveren i det regelmessige tilsynet av beitedyrene, men vil ikke være direkte tapsreducerende. Imidlertid vil radiobjeller indirekte være tapsreducerende fordi sauebrukerne vil effektivisere tilsynet og radiobjellene gir bedre oversikt over besetningene. Systemet vil dessuten være svært nyttig og tidsbesparende i sankingen av dyra, samt for å dokumentere skadevolder.

Ekstraordinært tilsyn: Det kan gis tilskudd til ekstraordinært tilsyn i områder der det har oppstått eller det forventes å oppstå betydelig rovviltsskade. Slikt tilsyn kommer i tillegg til ordinært tilsyn som blir organisert av saueeierne, og som skal skje minst en gang pr. uke. Ulike former for tilsyn kan ikke beskrives som et sterkt virksomt forebyggende tiltak. En skiller mellom to ulike former for tilsyn som gir grunnlag for tilskudd; akutt ekstraordinært tilsyn og utvidet tilsyn:

- **Akutt ekstraordinært tilsyn** er definert som tilsyn med økonomisk støtte fra det offentlige, der en alvorlig skadesituasjon er konstatert. Tilsynet skal settes inn på den tid på døgnet da en har erfaring med at de største tapene oppstår, slik som kveld, natt og morgen. Akutt ekstraordinært tilsyn skal bidra til å skremme rovdyra vekk fra skadeområdet.
- **Utvidet tilsyn** Offentlig økonomisk støttet tilsyn der en kan leie inn personer for å gjennomføre tilsyn utover ordinært tilsyn. Utvida tilsyn kan få tilskudd når det er kombinert med et annet, prioritert tiltak. Ulike former for tilsyn kan ha direkte virkning ved at rovviltet forstyrres eller indirekte ved at uheldige forhold oppdages og tiltak settes inn. Utvidet tilsynsaktivitet alene skal ikke støttes økonomisk, men kan støttes i kombinasjon med andre tiltak.

Tidlig sankning: Tidlig sankning gjennomføres for å avbryte en pågående skadesituasjon eller for å forebygge en forventet rovviltsskade. Følgende vilkår vil gjelde for igangsetting av tiltaket:

- Tidlig sankning skal settes i verk for å stoppe pågående betydelige tap til jerv og bjørn.
- Det er dyreeier i samråd med fylkesmannen som bestemmer hvor og når sankning skal skje.
- Når tidlig sankning er bestemt, skal all sauene i et område sankes.
- Normal sankedato settes normalt til 10. september. For å få tilskudd til tidlig nedsanking skal sankingen starte minimum ti dager før normal sankedato. Det gis ikke tilskudd til sau sanket senere enn ti dager før normal sankedato.

Det gis en kompensasjon for forutgifter i forbindelse med tidlig sankning, evt. for leie av jord eller beite. Et slikt tilskudd kan gis fram til og med normal sankedato, som vanligvis er 10. september. Direktoratet for naturforvaltning fastsetter ved egen forskrift med nasjonale satser. Fylkesmannen kan inngå andre avtaler om kompensasjon dersom dette er hensiktsmessig. Mattilsynet kan fatte vedtak om tvungen nedsanking. Også denne typen nedsanking gir rett på økonomisk støtte.

Forsinket slipp: I områder med mål om yngling av gaupe og bjørn, kan tap av små og unge lam til gaupe reduseres ved å holde dem borte fra områdene der tapa skjer. Der det er mål om yngling av bjørn eller der streifende bjørn ofte gjør stor skade, kan seint beiteslipp redusere tidlig tap av søyer mens lamma er små og svært avhengige av mora. Ekstra areal til beite om våren fører til at lamma blir større når de slippes på utmarksbeite. Inngjerding av ekstra vårbeite kan derfor være aktuelt i områder med tap til gaupe og bjørn.

- Normal slippdato settes normalt til 25. mai. For å få tilskudd til forsinket slipp skal slipp forsinkes minimum ti dager etter normal slippdato. Det gis ikke tilskudd til sau slippet tidligere enn ti dager etter normal slippdato.
- Forsinket slipp skal gjennomføres på alle dyr i besetningen.

Flytting av sau: For å redusere tap av sau, kan flytting av sau til andre/nye beiteområder være et alternativ. Nye beiteområder kan være innmarksbeiter som ikke er i bruk, evt. inngjerda randsoner der disse dyra kan beite hele beitesesongen. Alle gjerder som blir oppsatt bør i utgangspunktet være rovdyravvisende.

Aktuelle momenter som må vurderes i forbindelse med dette:

- Avstand og transportbehov
- Beitekvalitet
- Tiltak for tilrettelegging av beiting
- Arbeid med tilvenning til nytt beite
- Mulighet for å utføre ordinært tilsyn
- Flyttinga bør i utgangspunktet omfatte alle besetningene i et bestemt område.

Ved kronisk skade over mer enn 5 år i et omfang som normalt vil utløse tidlig sanking, skal kommunen/fylkesmannen i samråd med saueholderne innenfor et avgrenset beiteområde vurdere om det kan legges til rette for flytting av dyra. Dersom det oppstår skade i de nye beiteområda, må det følges opp med tiltak mot rovdyra.

Aktuelle momenter som må vurderes i forbindelse med dette er avstander, beitekvalitet, tiltak for tilrettelegging av beiting, arbeid med tilvenning til nytt beite, mulighet for å utføre ordinært tilsyn, muligheten til å gjennomføre tiltaket i andre besetninger i området.

Gaupeklaver: Gaupeklaver/rovviltklaver blir i enkelte områder ansett som effektivt for å redusere tap av lam til gaupe. I Trøndelag brukes lokalt utvikla metallklaver. Ved riktig bruk av klavene har en erfaring for at skadeomfanget reduseres vesentlig.

Vokterhund: Tre store vokterhundprosjekter har blitt utført i Norge de siste ti år og totalt fire ulike bruksmåter har blitt evaluert. Disse er: 1. Vokterhunder på inngjerdet beite; 2. Vokterhunder på patrulje i lag med en tilsynsperson; 3. Vokterhunder brukt i kombinasjon med gjeting og 4. Vokterhunder alene med sau i utmarka. Bruksmåte 1 anbefales i områder med svært høge rovdyrtap – der alternativene er enten å legge om eller å legge ned. Bruksmåte 2 kan benyttes i utmarksbeiter hvor rovdyrskadene ennå ikke overstiger 10-15 %.

Omstilling til annen næring: For utsatte buskaper der andre forebyggende tiltak er vurdert eller utprøvd, uten tilstrekkelig virkning, kan det være aktuelt med tilskudd til omstilling av saueholdet. Det vil bli utarbeidet egen forskrift om bruk av tilskudd til omstilling i særlig rovdyrutsatte områder.

4.4.2 Tapsforebyggende tiltak i reindrifta.

Rein er en villlevende art hele året, og er tilpasset sine leveområder (klima, føde, rovdyr). Det ikke er mulig å skille all rein og faste forekomster av rovvilt gjennom fysisk geografisk differensiering. I viktige reinbeiteområder vil derfor beskatningen av rovviltbestandene være et viktig forvaltningsmessig tiltak. Driftsform kan allikevel påvirke reinens evne til å tilpasse seg rovdyra.

I motsetning til sau som slippes og sankes i en forholdsvis kort beitesesong (3 – 4 mnd.), beiter rein i utmark hele året. Reineierne er henvist til sine siidaer og flytting av rein til beiteområder utenfor reinbeitesida er ikke aktuelt. Det viktigste skadeforebyggende tiltaket for reindriftsnæringen er å holde bestandene av gaupe og jerv ned mot bestandsmålene. Effektivisering av spesielt lisensfelling av jerv vil derfor være et direkte skadeforebyggende tiltak. Følgende andre tiltak er forsøkt de siste årene i regionen, og kan være aktuelle:

Kalving innenfor kontrollerte områder: Kalving innenfor kontrollerte områder vil si at kalvingen foregår innenfor et gjerde og/eller i et område som av naturlige årsaker er lett kontrollerbart, som f.eks. et avskilt fjellområde, ei øy/halvøy. Dette i kombinasjon med mer

intensiv gjeting i kalvingsperioden har vist reduksjon av tapene om våren. Imidlertid krever et slikt tiltak at reineier/reinbeitedistriktet har tilgang til egnede områder.

Transport av rein til mindre rovdyrutsatte beiter: En slik flytting av rein har i en del tilfeller hatt en positiv effekt. Gjennomføring av et slikt tiltak krever at reineier/reinbeitedistrikt er sikker på at det nye beiteområdet faktisk er mindre rovdyrutsatt. Det kreves derfor en del forundersøkelser. Det er også et fåtall reineier/ reinbeitedistriktet som har tilgang til egnede områder.

Randsonegjeting/intensiv gjeting i kalvingstida: Dette tiltaket kan ha en viss lokal forstyrrelseseffekt overfor rovviltet, og av den grunn virke tapsreducerende i forhold til tap av kalv på våren. Imidlertid vil for intensiv gjeting i kalvingsperioden virke mot sin hensikt hvis simlene blir så forstyrret at de mister kontakten med kalvene. Kalvene vil da bli et lett bytte for kongeørn og annet fredet rovvilt. Som en tilleggsgevinst til dette tiltaket er muligheter for kadaverfunn og bedre dokumentasjon av skadevolder.

Tidlig samling og slakting: Ved tidlig sanking for tidlig slakting vil det i større utstrekning være behov for bruk av helikopter i forbindelse med samlingen. Dette på grunn av dårlige snøforhold tidlig på høsten. Midlene vil derfor i stor grad bli brukt til leie av helikopter, og tiltaket er forholdsvis kostbart. Imidlertid gir det god tapsreducerende effekt på grunn av at de dyrene som skal slaktes får en kortere periode der de blir eksponert for rovvilt.

4.4.3 Andre økonomiske virkemidler

Forvaltningsplanen skal også gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk og reduserte tap og konflikter. En langsiktig, samordnet og målrettet strategi for tilpasninger innenfor regionen skal gradvis gi lavere tap og konflikter grunnet rovvilt.

- *Regionale miljøprogram (RMP).* Tilskuddene forvaltes av FM. Til organiserte beitelag kan det gis tilskudd til drift. Beitelaga kan kombinere tilskuddet med midler til skadeforebyggende tiltak mot rovviltskader i aktuelle områder.
- *Tilskudd over reindriftsavtalen.* Opprettholdelse og styrking av tilskudd til kalveslakt og tidligslakt støttes. Tilskuddsordningene bør målrettes mot de områdene som har størst rovdyrtaap.
- *Spesielle miljø tiltak i landbruket (SMIL).* Tilskuddene forvaltes av kommunene. Tiltaket kan godt samordnes med midler til forebyggende tiltak, ved for eksempel tilskudd til rovdyrsikre gjerder eller inngjerding av beitemark til bruk ved tidlig sanking eller forsinket slipp

4.4.4 Tiltak for konfliktreduksjon retta mot allmennheten

Stortinget sluttet seg til energi- og miljøkomiteen sin innstilling (S. nr. 174), der det slås fast at mange mennesker som lever i rovviltområder, opplever frykt for rovvilt og at livskvaliteten dermed forringes. Dette gjenspeiles i «Regelverk for tilskudd til forebyggende og konfliktreduserende tiltak i forhold til rovviltskader» som har vært gjeldende regelverk frem til nå og i den foreslåtte forskriften om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktreduserende tiltak.

To av de viktigste prosjektene som har vært støttet med bruk av konfliktreduserende midler er

«leve med rovdyr» som Lierne Nasjonalparksenter har kjørt opp mot 7. klasser i Nord-Trøndelag og «Rovdyrskolen» som Namsskogan familiepark har kjørt opp mot 5. klasser i Nord-Trøndelag.

4.5 *Kontaktmøter*

Det er viktig å skape stor grad av tillit mellom rovviltforvaltningen, dyrevernforvaltningen, landbruksnæringen, reindriftsnæringen, kommunene og ulike interesseorganisasjoner. Den regionale rovviltneemnden vil organisere sitt arbeid slik at dialogen med lokal forvaltning, næringsinteresser og miljøvernorganisasjoner blir god.

Rovviltneemnda vil fortsatt ta initiativet til et årlig kontaktmøte med regionale lag og organisasjoner, og for øvrig ha løpende kontakt. En skal ha god kontakt med høyskoler, universitet og forskningsinstitusjoner for å ha et best mulig faglig grunnlag for arbeidet i rovviltneemnda. Kunnskap om forvaltning av rovvilt i Sverige (Länstyrelsen i Jämtland), region 3 (Oppland), 5 (Hedmark) og 7 (Nordland) i Norge vil ha spesiell interesse for rovviltneemnda og vil følges opp med årlige kontaktmøter. Fylkesmennene bør på eget initiativ ha fylkesvise kontaktmøter med lag og organisasjoner.

Det er viktig å ha et godt samarbeid mellom forvaltningsmyndighetene (rovvilt, landbruk og dyrevelferd) slik at en får en størst mulig samordning av virkemiddelbruken.

V Vedlegg

1 Rovviltnemnda vil arbeide for

Rovviltnemnda sin myndighet og rammer for rovviltforvaltning er fastlagt i rovviltforskriften. Forvaltningsplanen forholder seg til dette. Rovviltnemnda ser at tiltak kunne vært gjort for å bedre forvaltningen og redusere konsekvensene av rovvilt, men noen av disse er det per i dag ikke mulig å gjennomføre.

Rovviltnemnda har ikke myndighet til å fastsette kvoter for lisensfelling på bjørn per i dag, da bestandsmålet ikke er oppnådd. Samtidig ser rovviltnemnda at andre nemnder, som er innenfor regioner uten mål om ynglinger av bjørn, har denne myndigheten. Dette til tross for at de ligger nærmere områder med tett bjørneforekomst (for eksempel Oppland) enn deler av region 6 (for eksempel Møre og Romsdal). Rovviltnemnda har søkt Direktoratet for naturforvaltning om å få delegert myndigheten til å fastsette kvoter for lisensfelling av bjørn i områder uten mål om ynglinger i region 6, men direktoratet har gitt avslag. Rovviltnemnda vil fortsette arbeidet med å få delegert myndigheten på dette området.

Bestandsregistreringer:

Rovviltnemnda i region 6 har over lang tid arbeidet aktivt for at arbeidet med bestandsregistreringer intensiveres. Nemnda er fornøyd med at Stortinget har nå avsatt betydelige økonomiske, tekniske og menneskelige ressurser til slike registreringer, blant annet med opprettelsen av Rovdata og årlige DNA-analyser for bjørn og jerv. Imidlertid ønsker nemnda å fortsette arbeidet med å forbedre overvåkningsmetodene og finansieringen av hurtiganalyser av DNA prøver i forbindelse med identifiseringen av skadedyr.

Rovviltnemnda ønsker at det nasjonale overvåkningsprogrammet for kongeørn blir iverksatt, slik at nye og oppdaterte bestandstall for kongeørn blir tilgjengelig.

Samarbeidet mellom region seks og rovdyrforvaltningen hos Länsstyrelsen i Jämtland bør styrkes, spesielt med tanke på ynglere registreringer i grensetraktene.

Fellingsregimene:

Lisensfelling av jerv har hittil ikke vært så effektiv som ønskelig. Det skal arbeides for å motivere til og heve kunnskapsgrunnlaget blant jegere for å drive lisensfelling av jerv. I dette arbeidet vil en samarbeide med grunneiere, kommuner, næringsorganisasjoner, jeger- og fiskeorganisasjoner.

Dersom bestandsmålet er nådd og store/akutte skader oppstår, bør Direktoratet for naturforvaltning iverksette hiuttak av jerv og uttak av bjørn på vårsnø. Dette bør først og fremst være aktuelt i de områder det ikke er mål om ynglinger av de ulike artene.

Dersom lisenskvoten for jerv og bjørn ikke er tatt ut gjennom den ordinære lisensjaktperioden, bør det offentlige søke å ta ut resterende kvote gjennom skadefellinger.

Terskelen for å iverksette skadefelling av kongeørn bør være lav innenfor områder med sau og rein på beite og med dokumenterte skader forårsaket av kongeørn. Rovviltnemnda vil arbeide for at myndigheten på kongeørn overføres fra fylkesmennene til rovviltnemndene. Det nasjonale overvåkningsprogrammet for kongeørn må komme i gang, slik at vi kan få oppdaterte bestandstall for kongeørn.

Under lisensfelling av jerv er det tiltatt å fange jerv i bås. Det stilles strenge krav til gjennomføring og tilsyn ved jakt med bås. Det er et mål at lisensfelling av jerv skal bli mer effektiv, men allikevel ivareta etiske og dyrevernsmessige forhold. Det finnes teknologi som muliggjør elektronisk overvåkning like sikkert som fysisk visitering av jervbåser. Det bør bli tillatt med bruk av elektronisk overvåkning av jervbås. Rovviltnemnda i region 6 vil arbeide for dette.

Utvidet lisensfellingsperiode for bjørn til og med 31. oktober og at lisensfellingsperioden for jerv starter 1. september.

Produksjonstilskudd

En reineier har et minstekrav for slakt for å oppnå produksjonstilskudd. Dersom en reineier har store tap, kan man i tilfeller være nødt til å spare de fleste dyra for å opprettholde flokkstørrelsen. Dette fører til at en kommer under slaktekravet. Rovviltnemnda mener at rein erstattet som tatt av fredet rovvilt bør inngå i produksjonsgrunnlaget, slik at en har mulighet til å få produksjonspremie. Dette vil nemnda arbeide for.

Omstillingsmidler

Perioden med særlige midler avsatt for omstillingstiltak er avsluttet, og eventuelle omstillingsmidler må med dagens regelverk konkurrere med andre tiltak til forebygging og konfliktdemping. Det bør reetableres en ordning med omstillingsmidler til særlig utsatte bruk i yngleområdet for bjørn, og hvor det ikke ligger til rette for bruk av rovviltsikkert gjerde.

Sørsamisk reindrift

Rovviltnemnda er bekymret for sørsamisk tamreindrift, som opplever store tap. Dette vil over tid føre til svikt i rekrutteringen til næringen, som også er en viktig sørsamisk kulturbærer. Arbeidsrapportens konklusjoner må tas til følge.

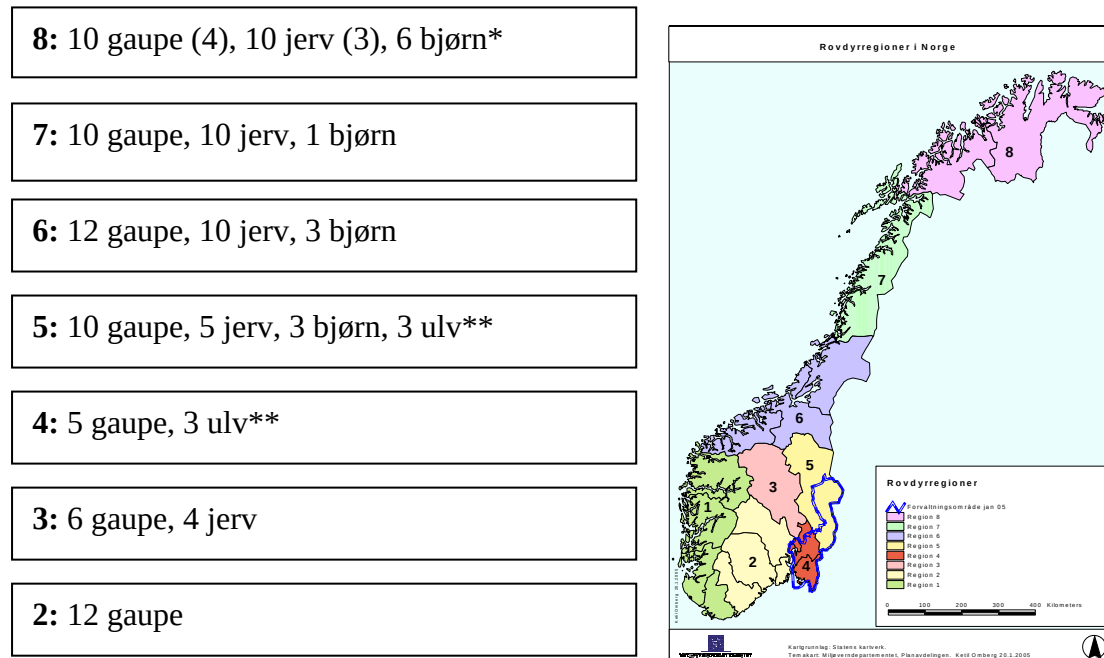
Rovviltnemnda ønsker å videreutvikle kommunikasjonen med den sørsamiske tamreinnæringen.

Annet

Rovviltnemnda vil arbeide for å få utarbeidet gode kart som viser beitekapasiteten i de enkelte områdene. Hensikten er å synliggjøre ubenyttet beitekapasitet.

2 Rovviltregioner i Norge

Figuren viser en oversikt over rovviltregionene i Norge. Region 1 (Vestlandet; Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane) har ikke mål om ynglende rovdyr.

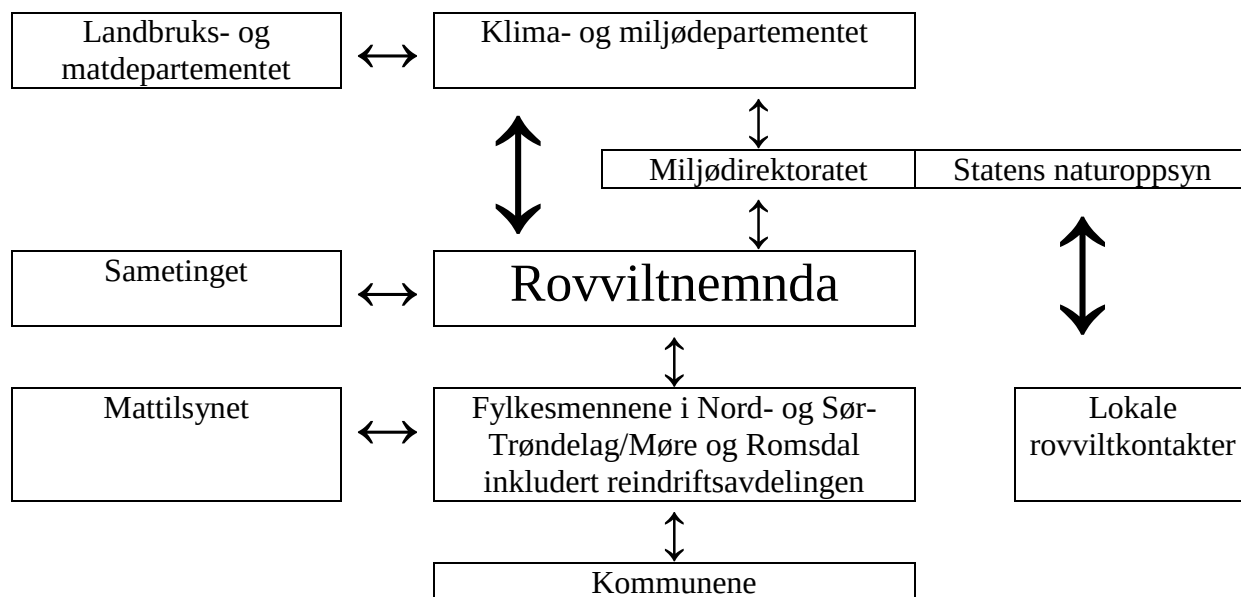

Oversikt over rovviltregionene med de regionale målsettingene.

* For region 8 har Stortinget bestemt av minst 4 årlige ynglinger av gaupe og minst 3 årlige ynglinger av jerv skal være i Finnmark

** Region 4 og 5 deler på forvaltningsområdet for ulv

3 Oversikt over aktørene i rovviltforvaltningen

4 Oversikt over forvaltningsorganenes ansvarsområder

